

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EL SANATLARI EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
DEKORATİF SANATLAR ANABİLİM DALI

AFYON İLİ HALK EĞİTİM MERKEZİNDEKİ TAKI TASARIMI DERSİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hatice YANAR

Tez Danışmanı
Prof Dr. Mediha Güler

Ankara,2011

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne

Hatice Yanar’a ait Afyon ili Halk Eğitimi Merkezindeki Takı Tasarımı Dersinin İncelenmesi başlıklı tezi 02/05/2011 tarihinde j¼rimiz tarafından El Sanatları Eğitimi B¼l¼m¼ Dekoratif Ürünler Eğitimi Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye(Tez Danışmanı) Prof Dr. Mediha G¼LER

.....

Üye Yrd. Doç Dr. Serpil ORTAÇ

.....

Üye Yrd. Doç Dr. Tomris YALÇIN

.....

ÖNSÖZ

İnsanoğlunun doğuşundan günümüze, kullanım nesneleri kapsamında yer alan takı ürünleri, konumları ve işlevleri açısından bir çok araştırmada nemli yer tutmuştur. Takılar, tarih boyunca insanlar arası etkileşim ve yaşam tarzlarının taşıyıcısı, yaşam dekorunun bir ögesi ve sosyal bir mesaj niteliği taşımışlardır. Kalkoliti Çağda çeşitli madenlerin bulup insan hayatına girmesiyle takılar gerek malzeme, gerek form yönünden zenginlik kazanmıştır.

Gelişen teknoloji ile birlikte kaybolmaya yüz tutmuş olan ürünler zor şartlar altında da olsa yaşatılmaya çalışılmaktadır. Bu konuda en büyük sorumluluğu Halk Eğitim Merkezleri almış olup, bünyesinde barındırmış olduğu El Sanatları programlarını ve belirli imkanlarla ve mekanlarda uygulamaya devam etmektedir.

Halk Eğitim Merkezleri bu zor görevi büyük bir özveri ile devam ettirmiş ve her türlü imkanı kullanarak yeni eğitim ortamları yaratmıştır.

Araştırmanın planlanıp yürütülmesinde, ilgi ve desteği ile daima yön veren, araştırma süresince kaynak, bilgi ve deneyimleriyle beni destekleyen danışmanlarım sayın Prof. Dr. Mediha GÜLER'e ve sayın hocam İbrahim KISAÇ'a, Afyon Halk Eğitim Merkezi hakkında bilgi veren Semra GÜZBEY'e teşekkürlerimi sunarım.

Hatice YANAR

Ankara, 2011

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı bulunan Afyon Halk Eğitim Merkezindeki Takı Tasarımı dersinin-gereç, günlük hayattaki geçerliliği, El Sanatları dersi içindeki yeri açılarından kursiyer görüşlerine göre incelenmesidir.

Araştırmanın evrenini, Afyon Halk Eğitim Merkezindeki, Takı Tasarımı kursuna katılan kursiyerler oluşturmaktadır. Bu araştırma kapsamında, kursiyerlere anket formu uygulanmıştır. Anket formu ile elde edilen bulguların frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır.

Araştırmadan elde edilen veriler değerlendirildiğinde, takı tasarımı programı kursiyerlerin kendi tercihi olması nedeniyle, kursa severek katıldıkları görülmüştür. Takı Tasarımı kursunun ders saatinin yeterli olduğu görülmüş ve çoğunlukla amacına ulaştığı saptanmıştır. Kullanılan program içerik açısından öğretim yöntemleri kısmen yeterli görülmektedir. Programda öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanmaları çoğunlukla mümkün olmaktadır.

Kurslarda oluşturulan takılar ile piyasadaki takılar arasında benzerlik olduğu görülmüştür. Kurslarda kullanılan en fazla eğitim aracı, dergi ve model kitaplardır. Kurslarda oluşturulan takıların sergileme ve satış imkanı bulunmaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu malzeme temini konusunda kısmen zorluk çekmektedir.

ABSTRACT

The aim of this study is to analyze the course “Ornament Design” given in Public Education in terms of the materials utilized, validity of the course in daily life and place of this course in “the course in “the course of hand-crafts” by referring to the ideas of the people participated in this course.

The results of my investigation revealed, the course participants of the course “Ornament Design” are glad to be in the course because they are voluntarily. The lesson time of the course “Ornament Design” was enough and it was seen that the course Purpose listened. The program which becomes used in the education methods are partly enough. The students don't use their creativity enough.

The jewelry that made in the course looks like the jewelry in the market. The most used education program was only model books and magazines. It is not possible to sell or present the jewelry that made in the course. Most of the students have sectorial problems to get the material for the jewelry.

Sayfa No

ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xi

BÖLÜM I

1.GİRİŞ	1
1.1.Problem.....	1
1.2.Araştırmanın Amacı	3
1.3.Araştırmanın Önemi	4
1.4.Sayıtlar	5
1 5. Sınırlılıklar.....	5
1.6. Tanımlar	5

BÖLÜM II

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
1.1. EĞİTİM.....	7
1.1.1.Tanımı.....	7
1.1.2.Amacı.....	8
1.1.2.1. Topluma Yönelik Amaçlar.....	8
1.1.2.2. Bireye Yönelik Amaçlar	8
1.1.3. İşlevleri	9
1.1.4. Çeşitleri.....	10

2.YAYGIN EĞİTİM(YETİŞKİN EĞİTİMİ) VE HALK EĞİTİMİ	11
2.1. Tanımı ve Amacı.....	12

2.2. Özellikleri	13
2.3. Sınıflandırılması.....	13
3. YAYGIN EĞİTİMİ ZORUNLU KILAN NEDENLER	14
3.1. Ekonomik Nedenler	14
3.2. Sosyal Nedenler	14
3.3. Kültürel Nedenler.....	15
3.4. Siyasal Nedenler	15
4. YAYGIN EĞİTİMİN HUKUKİ VE BİLİMSEL DAYANAKLARI	15
5. ŞÛRALARDA YAYGIN EĞİTİM	16
6. KALKINMA PLANLARINDA YAYGIN EĞİTİM.....	18
7. TÜRKLERDE YAYGIN EĞİTİMİN TARİHİ GELİŞİMİ	18
7.1. Türkler Müslüman Olmadan Önce:	18
7.2. Türkler Müslüman Olduktan Sonra:	19
7.3. Cumhuriyetten Sonra:	20
8. YAYGIN EĞİTİM HİZMETİ VEREN KURUM VE KURULUŞLAR	21
9. HALK EĞİTİM MERKEZLERİ.....	22
9.1. Tanımı	22
9.2. Görevleri.....	22
9.3. Amaçları	23
10.HALK EĞİTİM MERKEZİ PERSONELİ.....	24
11. HALK EĞİTİM MERKEZLERİNDE YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR.....	24
12. HALK EĞİTİM MERKEZLERİNDE DÜZENLENEN EĞİTİM-ÖĞRETİM FAALİYETLERİ.....	24
12.1. Kurslar	25
12.2. Sosyal ve Kültürel Etkinlikler (Uygulamalar):.....	25
13. HALK EĞİTİM MERKEZLERİNDE SANAT EĞİTİMİ.....	26
13.1. Sanat	26
13.2. Sanat Ve Kültür.....	27
13.3. Sanat Eğitimi.....	27
13.3.1. Yetişkinler Ve Sanat Eğitimi	28
13.3.2. Halkevleri Ve Sanat Eğitimi	29
14. EL SANATLARI	29
14.1. Tanım.....	29
14.2. El Sanatlarının Sınıflandırılması.....	30

14.3. El Sanatlarında Takının Yeri Ve Önemi	31
15. HALK EĞİTİM MERKEZLERİNDEKİ TAKI TASARIMI DERSİ	31
16. TAKININ TANIMI VE TARİHÇESİ	34
16.1. Geleneksel Takılar ve Özellikleri	36
16.2. Günümüz Takıları ve Özellikleri	37
16.3. Dünyada Takı.....	37
16.4. Türkiye’de Takı	38
17. TASARIM	40
17.1. Tasarımın Tanımı.....	40
17.2. Tasarımın Özellikleri.....	41
17.3. Tasarımın Süreçleri	42
17.4. Tasarımda Konu ve Tema Belirleme	43
18. TAKI TASARIMI.....	44
18.1. Takının Giyimdeki Yeri ve Önemi	45
18.2. Takı Seçimini Etkileyen Faktörler	45
18.3. Takı Yapımında Kullanılan Araç Ve Gereçler	45
18.3.1. Araçlar	45
18.3.2. Gereçler.....	51
18.3.3. Boncuk Çeşitleri.....	57
19.TAKI YAPIMINDA KULLANILAN TEKNİKLER.....	58
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	65

BÖLÜM III

1.YÖNTEM.....	66
1.1. Evren ve Örneklem	66
1.2. Veri Toplama Araçları.....	66
1.3. Verilerin Toplanması ve İstatistiksel Analiz	66

BÖLÜM IV

1.BULGULAR VE YORUM	68
1.1. Kursiyerlerin Kişisel Bilgilerine Ait Bulgular.....	68
1.2. Takı Tasarımı Programının İçeriği Ve İşleyişi İle İlgili Bulgular	70
1.3. Takı Tasarımı Dersinde Kullanılan Malzemeler İle İlgili Bulgular.....	78

1.4. Takı Tasarımı Dersinde Kullanılan Teknikler İle İlgili Bulgular.....	80
1.5. Takı Tasarımı Dersinde Yapılan Ürünler İle İlgili Bulgular.....	81

BÖLÜM V

1.SONUÇ VE ÖNERİLER	82
1.1. Sonuç.....	82
1.2.Öneriler.....	83

KAYNAKÇA

EKLER

EK-1. Anket Soruları.....	87
----------------------------------	----

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Kursiyerlerin Yaş Aralıklarını Gösteren Dağılım.....	68
Tablo 2. Kursiyerlerin Eğitim Durumunu Gösteren Dağılım	69
Tablo 3. Kursiyerlerin Mesleği İle İlgili Dağılım.....	69
Tablo 4. Halk Eğitim Merkezlerinin Fonksiyonları İle İlgili Dağılım.....	70
Tablo 5. Kursiyerlerin HEM Kurslarından Hangilerine Katıldığı İle İlgili Dağılım	70
Tablo 6. Kursiyerlerin Katıldıkları Kursu Nasıl Duydukları İle İlgili Dağılım.....	71
Tablo 7. Takı Tasarımı Dersinin Amaçları İle İlgili Dağılım.....	72
Tablo 8. Takı Tasarımı Programındaki Konular İle İlgili Dağılım.....	72
Tablo 9. Takı Tasarımı Kursunda Yararlanılan Ders Araçları İle İlgili Dağılım ..	73
Tablo 10. Takı Tasarımı Dersinin Tercih Edilmesi İle İlgili Dağılım	73
Tablo 11. Takı Tasarımı Dersi Beklentileri ile İlgili Dağılım.....	74
Tablo 12. Takı Tasarımı Dersinde Yapılan Ürünlerin Sergilenme İmkânı	74
Tablo 13. Takı Tasarımı Dersindeki Ürünlerle Piyasadaki Ürünlerin Benzerliği İle İlgili Dağılım	75
Tablo 14. Takı Tasarımı Dersinin İlgi Çekiciliği ile İlgili Dağılım.....	75
Tablo 15. Takı Tasarımı Dersinde Yapılan Ürünlerin Nasıl Değerlendirildiğiyle İlgili Dağılım.....	76
Tablo 16. Takı Tasarımı Dersini Tercih Etmeleri ile İlgili Dağılım.....	76
Tablo 17. Yapılan Ürünün Model Tespiti ile İlgili Dağılım.....	77
Tablo 18. Takı Tasarımı Dersinde Kullanılan Malzemeler ile İlgili Dağılım.....	78
Tablo 19. Takılarda Kullanılan Malzeme Rengi Belirleyicileri İle İlgili Dağılım	78
Tablo 20. Takılarda En Çok Kullanılan Hammaddeler İle İlgili Dağılım.....	79
Tablo 21. Takı Yapımında En Çok Kullanılan Teknik ile İlgili Dağılım.....	80
Tablo 22. En Çok Yapılan Takı Çeşitleri ile İlgili Dağılım.....	81

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Ünite Dağılımı.....	33
Şekil 2.Kargaburun.....	45
Şekil 3. Yankeski.....	45
Şekil 4. Yuvarlak uçlu pense.....	46
Şekil 5. Plastik Uçlu Pense	47
Şekil 6. Silikon tabancası.....	47
Şekil 7.Çakmak / Makas	48
Şekil 8. Mezura / Cetvel	48
Şekil 9. Şiş.....	49
Şekil 10. İğneler	49
Şekil 11. Tığ	50
Şekil 12. Zincir.....	50
Şekil 13. Mumlu iplik.....	51
Şekil 14. Misina.....	51
Şekil 15. Bakır tel	52
Şekil 16. Bilezik teli	52
Şekil 17. Naylon iplik.....	53
Şekil 18. Çelik teller	53
Şekil 10.Deri ip(Sırım)	54
Şekil 20. Metal uç sallantıları.....	54
Şekil 21. Döküm uç sallantıları	54
Şekil 22. Kolye kapama aparatı.....	55
Şekil 23. Bit.....	55
Şekil 24. Halka	55
Şekil 25. Çeşitli Cam Boncuklar	56
Şekil 26. Plastik Boncuklar.....	56
Şekil 27. Mineli Orta Boncuklar	57
Şekil 28. Dizme Tekniği ile Yapılmış Kolye.....	57
Şekil 29. Çivi Kıvrırma Tekniği İle Yapılmış Kolye.....	58
Şekil 30. Tel Kıvrırma Tekniği İle Yapılmış Kolye	58

Şekil 31. Şiş Örgü Tekniği İle Yapılmış Kolye	60
Şekil 32. Tığ Örgü Tekniği ile Yapılmış Kolye.....	60
Şekil 33. Misina Örgü Tekniği ile YapılmışKolye.....	61
Şekil 34. Makrame ile Yapılmış Kolye	61
Şekil 35. Makara Örgü Tekniği İle Yapılmış Kolye	62
Şekil 36. Elde Boncuk Dokuma Tekniği İle Yapılmış Bileklik.....	63
Şekil 37. İşleme Tekniği İle Yapılmış Set	63
Şekil 38. Bağlama Tekniği İle Yapılmış Kolye.....	64

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.Problem

Eğitim, insan davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istendik değişmeler meydana getirme sürecidir. Eğitim, insan yetiştirme sanatıdır. Ayrıca eğitim, bireylerin karşılıklı iletişim, bilgi alışverişidir. Bunlar; Edebiyat, Bilim, Fizik, Teknik veya Sanat gibi alanlardır (Demirel, 2004, s.7).

Bir ülkede eğitim sisteminin temeli, eğitimin genel yapısını oluşturan ‘eğitim programlarıdır’. Eğitim sisteminde yapılan bütün düzenlemeler programlarla okullara yansıtılır. Eğitim programları genel olarak, varılacak hedefleri, bu hedeflere ulaşmak için gerekli içeriği ve eğitim durumları ile hedeflere ulaşp ulaşamadığını belirlemek amacı ile değerlendirmeyi kapsar.

Eğitim programının uygulama boyutu, belli öğrencileri, belli bir zaman süresi içinde yerleştirmeye yönelik düzenli eğitim durumlarının tümüdür. Üretime göre insan yetiştirmek eğitimin görevidir. Yani ekonominin ihtiyaç duyduğu insan gücünü eğitim yetiştirir. (Korkmaz, 1977, s.68).

Kültür, Bir milletin hayat tarzı, bilinci ve yaşam biçimidir. Geçmişten günümüze miras olarak gelen kültür, gelecek kuşaklara aktarılarak kültürel kimlik ve kişiliğimizin sürekliliğini sağlamaktadır (Onuk, Akpınarlı, Ortaç Alp, 2004, s.1).

Sanat, bazı düşüncelerin, bazı durumların, ya da olayların beceri ve düşünce gücü kullanılarak ifade edilmesi ya da başkalarına iletilmelerine yönelik yaratıcı insan etkinliğidir. Sanat insanoğlunun evrendeki var oluşuyla başlamıştır. İnsanoğlu sanat aracılığıyla duygu ve düşüncelerini yani birtakım soyut olan kavramları somut olarak ortaya çıkarmıştır (Aktaş, 2003, s.13).

Sanat, kişilerin bilinçaltı gerilimleri, heyecanlarını, coşkularını, dışarıya aktarabilmelerine, insan ilişkilerinin hoşgörü ve barış içinde sürdürülmesine imkan veren, insanca bir olgudur(Atay, 1987, s.27).

Sanat ve sanat ürünleri çağdan çağa, toplumdan topluma çok farklı biçimlerde değerlendirilmiştir, ama buna karşın bütün insanlık tarihi boyunca var olmuştur. Sanat (resim, heykel, müzik) gibi birçok dallara ayrılmıştır. Bunlardan birisi de “El Sanatları”dır(Öztürk, 1984, s.401).

Ulusal kültürümüzün özünü oluşturan halk kültürümüzün, yaşayan çağdaş kültürümüzü besleyen, evrensel kültüre de sürekli katkıda bulunan dallarının başında el sanatlarımız gelmektedir. Geleneksel tekniklerle, ana motiflerini koruyan el sanatlarımız; biçim, malzeme ve kullanım açısından gelişmekte, daha da zenginleşmektedir. Türkiye’nin turistik gelişimine paralel olarak, el sanatlarımız, kültürel turistik donanımın en önemli ögesi olmuş, aile ekonomisine desteğini artırmış, işsizliğin önemli ögesi olmuş, aile ekonomisine desteğini artırmış, işsizliğin çözümlenmesinde etkili bir araç olarak kullanılmaya başlanmıştır (Kültür Bakanlığı, 2001, s.43).

El Sanatları; bir milletin kültürünü simgeleyen ve tanıtan en önemli unsurdur. “El Sanatı ürün”, dendiğinde ilk akla gelmesi gereken, el işçiliği ile yapılmış bir ürün olması dışında, yapıldığı ülkenin kültürünün bir göstergesi olduğudur.

El Sanatları, kişinin bilgi ve becerisine dayanan, ananevi karakteri olan, Milli Sanatı temsil eden, ekonomik değer taşıyan bir üretim şeklidir(Şehirlioğlu, 1994, s.435).

Günümüzde halk eğitimi, sadece okuma yazma bilmeyenler eğitim veya gitmeyenlere yönelik bir çalışma olmayıp, örgün eğitime devam edenler veya herhangi bir kademsinden ayrılmış olanları da kapsamaktadır. Halk eğitimi, bu bireylerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, kültürel ve toplumsal gelişmeleri sağlayıcı nitelikte hayat boyu yapılan çalışmaları içermektedir. (Turgut, 1998, s.67)

Türkiye’de il ve ilçelerde bulunan “Halk Eğitim Merkezi” okuma-yazma öğreten, genel ve vatandaşlık bilgileri veren kurslar yanında, örgün eğitim sistemi içinde

mesleki eğitim görme imkanı bulamayan çok sayıda bireyin hayata hazırlanmalarını amaçlayan mesleki ve teknik yaygın eğitim programları uygulanmaktadır.

Halk Eğitim Merkezlerinin hitap ettiği insanlarda yaş, cinsiyet, eğitim ve kültür düzeyi ayırt edilmemekte ve programda süre, seviye, uygulama mekanı gibi unsurlarda herhangi bir sınırlama getirmemesi bu alanda yapılan tüm tanımlamalara cevap verebilecek düzeyde olup sayılamayacak kadar çok kesime hitap etmektedir.

Yetişkinlerin yeterli bilgi ve beceri kazanmasına yardımcı olan halk eğitimi örgün eğitim kurumları kadar önemlidir.(Atay, 1987, s.25).

Bu bilgiler doğrultusunda araştırmanın problemi; Afyon Halk Eğitim Merkezi Takı Tasarımı Programının içerdiklerinin ve ders saatlerinin yeterliliği, öğretim yöntemlerinin yeterliliği, piyasa ürünleri ile benzerlik durumları, ürünlerini satma-sergileme durumları, malzeme teminine ilişkin öğrenci görüşlerinin neler olduğuna ilişkin bulguların ortaya konulması olarak belirlenmiştir.

2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı bulunan Afyon Halk Eğitim Merkezindeki Takı Tasarımı dersinin araç-gereç, günlük hayattaki geçerliliği ve bu kurslarda eğitim alan kursiyerlerin bu kurstan beklentileri ve kurs sonundaki düşünenlerinin belirlenmesidir.

Bu amaç çerçevesinde araştırma kapsamında şu sorulara cevap aranmıştır.

- Takı Tasarımı Programının içeriği ve işleyişi nasıldır?
- Takı Tasarımı dersinde kullanılan araç-gereçler nelerdir?
- Takı Tasarımı dersinde kullanılan araç-gereçler nerden temin ediliyor?
- Takı Tasarımı dersinde kullanılan teknikler nelerdir?
- Takı Tasarımı dersinde yapılan ürünler nelerdir?
- Kursiyerlerin kursa geliş amaçları nelerdir?
- Kursiyerlerin bireysel özellikleri nelerdir?

3.Araştırmanın Önemi

Verilen eğitimler sonunda bireyin yaşamında fayda sağlayacak bilgi beceriler kazandırarak hem kendilerine hem de topluma faydalı bireyler yetiştirmek hedeflenir. Eğitim sonundaki başarının ve verimin yüksek olması için bireylerin istekleri ve arzuları doğrultusunda olumlu ve olumsuz yanlar belirlenerek, olumsuz yönlerin giderilmesine çalışılmalı ve bireylere en verimli eğitimin verilmesine çalışılmalıdır.

Yapılan araştırma Halk Eğitim Merkezlerindeki Takı Tasarımı dersi uygulaması sürecinde sorunların tespit edilmesi ve çözüme kavuşmasında faydalı olacaktır.

Bu alanda eğitim veren Halk Eğitim Merkezlerindeki Takı Tasarım programını incelemek, araştırmak, belgelemek, geliştirmek ve tanıtmak üzere yapılan bu araştırma, verilen eğitimin daha verimli bir şekilde sürdürülmesi, varsa eksik yanlarının giderilmesinde faydalı olacaktır.

Kursiyerlerin devam edecekleri kurs hakkındaki düşünceleri, kursa geliş sebepleri ve kurs bittiğinde neler yapmayı düşündükleri son derece önemlidir. Kursun olumlu ya da olumsuz yönlerinin ortaya çıkarılmasın da en etkili kişiler kursiyerlerdir. Kurslarda verilen eğitimin geçerliliğini saptama açısından kursiyer görüşlerini almak için hazırlanan bu araştırma büyük önem taşımaktadır.

Araştırma daha sonraki araştırmalara kaynak olma özelliği taşıyacağı ve ortaya çıkan öğrenci görüşleri ve bu görüşlere getirilen öneriler aslında önem taşımaktadır.

Yapılan araştırma Halk Eğitim Merkezlerindeki Takı Tasarımı dersi uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunların tespit edilmesi ve çözüme kavuşmasında faydalı olacaktır.

Bu araştırma Afyon Halk Eğitim Merkezi Takı tasarım programına ilişkin böyle bir araştırmanın yapılmamış olmasından dolayı önem taşımaktadır.

4.Sayıtlılar

1. Literatür taraması ile elde edilen bilgiler geçerli ve güveniliridir.
2. Araştırma kapsamına görüşüne başvurulanan bireylerden sağlanan bilgiler objektif ve güveniliridir.
3. Anketin içeriği araştırmaya hizmet eder niteliktedir.
4. Seçilen örneklem grubu evreni temsil eder niteliktedir.

5.Sınırlılıklar

1. Araştırma Afyon Halk Eğitim Merkezi Takı Tasarım programı ile sınırlıdır.
2. Araştırma Afyon Halk Eğitim Merkezi Takı Tasarım programı hakkında öğrenci görüşleri ile sınırlıdır.
3. Araştırmada elde edilen bilgiler kullanılan veri toplama aracı ile sınırlıdır.
4. Araştırma seçilen örneklem ile sınırlıdır.

6.Tanımlar

Örgün Eğitim: Belli yaş grubundaki bireylere, ilgili eğitim sisteminin amaçlarına uygun olarak hazırlanmış eğitim programları aracılığıyla verilen planlı programlı ve okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir. Okul öncesi eğitim, ilköğretim, lise ve yükseköğretimi içine alır(Fidan ve Erden, 1993, s.13).

Yaygın Eğitim: Örgün eğitim gibi planlı, programlı ve düzenli olan, yaş sınırı olmayan, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden birinden ayrılmış olan kişilere ilgi ve ihtiyaç duydukları alanda ya da mesleklerinde daha yeterli olmak isteyenlere bunu sağlamak amacıyla verilen eğitimidir(Fidan ve Erden, 1993, s.13).

Program Geliştirme: Eğitim programlarının tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda yeniden düzenlenme sürecidir(Varış, 1996, s.42).

Halk eğitim Merkezleri: Yönetici ve eğitici personeli, açtığı kurs türü ve sayısı hizmet ettiği alan ve kitle bakımından yaygın eğitim kurumları içinde ilk sırayı alan bir hizmet birimidir(Duman,1997, s.4-8).

Sanat: Tabiatla kendi kendine olmayıp, insan eliyle akıl ve zekasını kullanarak yapılan işlere sanat denir(Önge, 1996).

El Sanatları: El emeği, göz nuru ve uzun uğraşlardan sonra elde edilen ihtiyacı karşılamak, boş zamanları değerlendirmek, aile ekonomisine katkıda bulunmak amacıyla yapılan ürünlerdir(Mektuplu Yüksek Öğretim, 1976).

Takı: Takı insanların süslenmek amacıyla taktıkları çeşitli tüy, cam, ağaç, hayvan kemikleri ve benzeri malzemelerden yapılmış kullanım eşyasıdır(Gökçesu, 2002, s.94).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

I. EĞİTİM

1.1. Tanımı

Çağlar boyunca eğitim süreci, toplumsal yapı açıdan şekillendirilerek, bireyin topluma kazandırılmasını hedef alan, genel anlamda onda meydana gelmesi istenen değişikliklerin hal, hareket ve tavırlarına da yansımaları isteyen bir yönelimle biçimlenmiştir. Eğitim çok yönlü işlevsel bir süreç olarak toplumun beklentilerini de karşılama sorumluluğu üstlenmiştir(Ertürk, 1979, s.3-9).

Türk Milletinin bütün fertlerini ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak Milli Eğitimimizin genel amaçlarından biridir.(Erdoğan, 1986, s.36).

Bir ülkede eğitim sisteminin temeli, eğitimin genel yapısını oluşturan “eğitim programları”dır. Eğitim sisteminde yapılan tüm düzenlemeler programlarla okullara yansıtılır. Eğitim programları genel olarak, varılacak hedefleri bu hedeflere ulaşmak için gerekli içeriği ve eğitim durumları ile hedeflere ulaşıp ulaşılamadığını belirlemek amacıyla değerlendirmeyi kapsar(Ertürk, 1984, s.62).

Varış eğitim programını bir eğitim kurumunun bireyler için sağladığı, Milli eğitimin ve Kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük tüm etkinlikleri içine alan bir bütün olarak görmektedir(Varış, 1994, s.17).

Eğitim, bir yandan toplumun yerleşik ve yararlı kültürel değerlerini genç kuşaklara aktarmakla, bir yandan da çağın koşullarına göre toplumsal gelişmelere ve değişmelere yardımcı olmakla yükümlüdür(Balamir, 1996 s.16-17).

1.2.Amacı

Eğitimin temel amacı bireyi mümkün olan en yüksek mükemmeliyet düzeyine ulaştırmaktır(Alkan, 1994, s.8).

Eğitimin, topluma yönelik ve bireyi hedef alan olmak üzere iki çeşit amacı vardır(Er, 1997, s. 67-68).

1.2.1. Topluma Yönelik Amaçlar

Bireye iş piyasasında geçerliliği olan bir işe girebilmesi ve bu işte ilerleyebilmesi için gerekli olan temel davranışları kazandırabilmektir(Sezgin, 2000, s.1)

Kültürü zenginleştirip biçimlendirerek toplumun yenilenmesine katkıda bulunmak.

Siyasi bilinç uyandırarak yetiştirdiği bireyleri sorumlu vatandaşlar haline getirmek.

1.2.2. Bireye Yönelik Amaçlar

Kişiyi iyi bir yaşam tarzı sağlamak, yaratıcı ve yansıtıcı düşünmeyi öğretmek, bedensel ve ruhsal gelişimini istenilen yönde oluşturmak.

Bireyin karar alma yetilerini geliştirmek, olumsuz davranışlarını düzelterek, istenilen türdekileri yetiştirmektir.

Bireye kendi amaçlarını tespit edebilen, çevresini denetim altına almayı başarabilen, akılcı ve mantıksal davranışlara sahip olan ve kendisini objektif olarak ifade edebilen toplumsal bir varlık haline getirmek.

Eğitim geleneksel olarak toplumsal açıdan kültürün aktarılması ve geliştirilmesini, bireysel açıdan ise ruh sağlığı dengeli insan yetiştirmeyi amaçlamaktadır(Uysal, 1996, s.46).

1.3. İşlevleri

Eğitimin iki işlevi vardır: Birincisi, milletin bütün fertlerini, mensubu olduğu cemiyetin milli, ahlaki, insani, manevi, kültürel ve moral değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren yurttaşlar olarak yetiştirmek; ikincisi ise, ferdi mutlu kılacak bir iş sahibi yaparak hayata hazırlamaktır (Nişancı, 1988, s.219).

Bireyin ilk duygu, davranış, düşünce ve eğitimini kazandığı yer ailesidir. Bu kazandıkları onun hayatı boyunca kültürel ve eğitimsel formasyonuna temel teşkil eder (Kıncal, 1993, s.63-69).

Aile içinde başlayan bireyin eğitimi, okullarda bilgi, beceri ve davranışların şekillendirilmesi ile sivil ve çalışma hayatında da sürüp gider(Özsoy, 1996, s.37-40).

Eğitim bireyi “Yaratıcı Kişilikli” kılabiliyorsa bunun adı Çağdaş Eğitimdir ve temel felsefesi, bireyin değişen koşullara uyum sağlayacak düzeyde yaratıcı olmasını gerektirmektedir (Karakaya, 1996, s.12).

Çağdaş Eğitim, bireyin bedensel, bilişsel, devinişsel ve duygusal yapıları ile dengeli bir bütün olarak en uygun ve ileri düzeyde yetiştirilmesini amaçlar. Bundan dolayıdır ki çağdaş eğitim, “bilim, teknik ve sanat denilen” üç ana konu alanını kapsayan bir çerçeve içerisinde düzenlenip gerçekleştirilmeye çalışılır. Çünkü bu üç alan, süreç ve ürün olarak, temelde, insanın davranış yapıları ile doğal, toplumsal ve kültürel çevreleri arasındaki iletişim ve etkileşimin üç ana boyutunu oluşturur. Bu nedenle çağdaş eğitim kapsam bakımından “bilim eğitimi”, “teknik eğitim “ ve “sanat eğitimi”nin her üçünü de birlikte içeren bir bütündür(İlhan, 1993, s.50-56).

Hızlı bir endüstrileşme süreci içerisinde bulunan ülkemizde, hızlı bir “endüstri toplumuna dönüşme” gerçeğini yaşamakta olan ulusumuzun ve bireylerimizin, bu süreci gecikmeden tamamlayabilmesi, aşabilmesi ve hızla bir “endüstri ötesi ülke ve toplum olma” aşamasına gecikmeden geçebilmesi için, eğitimin her kademesinde “sanatsal, bilimsel ve teknik eğitime” yeterince ağırlıklı ve etkili bir yer verilmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur(Uçan, 1996, s.9-11).

1.4. Çeşitleri

Süreç açısından eğitim, Resmi (Formal) ve Resmi olmayan (İnformal) olmak üzere ikiye ayrılır(Fidan ve Erden, 1993, s.13-14).

EĞİTİM

RESMİ (formal) EĞİTİM
(informal)EĞİTİM

RESMİ OLMAYAN

. Örgün Eğitim . Yaygın Eğitim

Şekil 1.Eğitimin Çeşitleri

1.4.1. Resmi (Formal) Eğitim: Önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde, planlı ve amaçlı olarak, öğretim yoluyla yapılan eğitime denir. Örgünve Yaygın eğitim olmak üzere iki boyutu vardır(Er, 1997, s.65-66).

1.4.1.1. Örgün Eğitim: Belli yaş grubundaki bireylere, ilgili eğitim sisteminin amaçlarına uygun olarak hazırlanmış eğitim programları aracılığıyla verilen, planlı, programlı ve okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir. Okul öncesi eğitim, ilköğretim, lise ve yükseköğretimi içine alır.

1.4.1.2. Yaygın Eğitim: Örgün eğitim gibi planlı, programlı ve düzenli olan, yaş sınırı olmayan, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden birinden ayrılmış olan kişilere ilgi ve ihtiyaç duydukları alanda ya da mesleklerinde daha yeterli olmak isteyenlere bunu sağlamak amacıyla verilen eğitimidir. İşyerlerindeki hizmet içi eğitim faaliyetleri, pratik sanat okulları vb. yaygın eğitim bünyesinde gerçekleşir.

1.4.2. Resmi Olmayan(İnformal) Eğitim: Formal eğitimin aksine planlı-programlı ve düzenli olmayan, yaşam içinde kendiliğinden oluşan(evde, sokakta, işyerinde vb.) gelişigüzel ve rastlantısal bir eğitim türüdür. Kişi karşılaştığı durum ve içinde bulunduğu grubun üyeleriyle etkileşimde bulundukça farkında olmadan yeni şeyler öğrenir. Bireyler toplumsal değerleri, normları ve yaptırımları, kuşaktan kuşağa aktarılan atasözü, deyim, ninni vb. sözlü kültür ürünlerini büyük ölçüde informal eğitim yoluyla; ailelerinden, arkadaş grubundan ve çevrelerinden edinirler(Fidan ve Erden, 1993, s.1314).

Günümüzde ülkelerin kalkınmalarında iki unsur göze çarpmaktadır. Birincisi, bilgi ve bilgi üretimine verdikleri değerdir. İkincisi ise, nitelikli eğitimidir. Bu nedenle, eğitim etkinliklerinin, bilgi toplumunun ve bilgi üretiminin temelini oluşturmakta ve eğitim yükselen ve önemi artan bir değer olmaktadır (Cerit, 1997, s.64-67).

2.YAYGIN EĞİTİM(YETİŞKİN EĞİTİMİ) VE HALK EĞİTİMİ

Ekonomik, toplumsal ve kültürel yaşamda görülen yenileşmeler bir yandan eğitime konu olabilecek istek ve ihtiyaçları artırmakta, bir yandan da eğitimi yaşam boyu doyurulması gereken bir ihtiyaç haline getirmektedir (Miser, 1993, s.36-49).

2.1. Tanımı ve Amacı:

Yaygın eğitim kavramı günümüzde, kitle eğitimi, yetişkin eğitimi, halk eğitimi, sosyal eğitim, okul dışı eğitim gibi adlarla ifade edilmektedir. Hedef kitlesinde; cinsiyet, yaş, eğitim ve kültür düzeyi, programında; seviye, süre, uygulama mekanı gibi unsurlarda sınırlama getirmeyen ve bu alanda yapılan tüm tanımlamalara cevap verebilecek nitelikte düzenlenen yaygın eğitimin amacı; bireyin yeteneklerini, hareket ve davranışlarını değiştirmek, geliştirmek yani eğitmektir (Celep, 1993, s.6-7).

Bu amaçla yaygın eğitim kapsamlı olarak; örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere; gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında onların; ilgi istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde yaşam boyu yapılan eğitim-üretim-rehberlikve uygulama etkinliklerinin tümüdür(Resmi Gazete, 1979, 18).

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), yaygın eğitimin yetişkin eğitimi ağırlıklı olduğunu ifade eden şöyle bir tanımlama yapmaktadır:

“Yetişkin eğitimi, zorunlu öğrenim çağının dışına çıkmış ve asıl uğraşısı artık okula gitmek olmayan kimselerin, hayatlarının herhangi bir aşamasında duyacakları öğrenme ihtiyacını veya ilgiyi tatmin etmek üzere özellikle düzenlenen faaliyetleri ya da programları kapsar. Bu faaliyetlerin ve programların içine, mesleki eğitim dışındaki eğitim, meslek eğitimi, genel eğitim, biçimsel nitelik taşıyan ve taşımayan öğrenme türleri girdiği gibi ortak sosyal amaçlara yönelik eğitim de girer”(Lowe, 1985, s.23).

Yaygın eğitim, her toplum için başvurulmuş, ihtiyaç duyulan, önemli bir eğitim sistemidir. İnsanlar, çeşitli sebeplerle istenilen seviyede örgün eğitimden geçirilememektedir. Eğitim imkanı bulanlar da gerektiği şekilde bu eğitimden yararlanamamaktadır. Oysa eğitim hayat boyunca devam eden ve toplumun bütün fertlerine yetenekleri ölçüsünde verilmesi gereken bir faaliyettir. Yaygın

eğitim yöntemi ve uygulama araçlarını iyi bilmek ve bunları yetişkinlerin istek ve ihtiyaçları doğrultusunda toplum yararına kullanmak, bu sistemin tutunup benimsenmesini sağlayacaktır. Yaygın eğitim topluma yöneldiği takdirde başarılı olacaktır (MEB, 1992,s.60).

2.2. Özellikleri

Hareket noktası toplumun istek ve ihtiyaçları olan yaygın eğitimin özellikleri şu şekilde özetlenebilir.

Zamanla ve yaşla sınırlı değildir, ihtiyaca göre düzenlenir.

Yer ile sınırlı değildir, programları süre ve içerik olarak değişkendir.

Metotları değişkendir ve eğitim görevlileri genellikle mesleki niteliklidir.

Uygulamada, klasik öğrenci-öğretmen ilişkisi yoktur.

Genel eğitimin bir aracı ve sürekli eğitimin yollarından biridir.

Düzenli örgün eğitim sistemi dışındaki tüm eğitsel faaliyetleri düzenler ve toplumun tüm üyelerini içine alır.

Gönüllülük esasına dayanır ve asıl ilke öğrenmektir.

Programlarda merkezîyetçilik yoktur ve maliyet her kurs için farklıdır(Yıldırım, 1996, s.6-7).

Bir eğitim yaşantısı insanları aydınlatıcı, değiştirici ve yükseltici bir şeyler yapmalıdır. Yetişkin eğitimi, bireyin kendisine uygun gelen zamanda ve uygun şartlar altında ciddi bir öğrenme çabası için rehberlik ve destek görmesidir.

2.3. Sınıflandırılması:

Kişisel gereksinimlere göre düzenlenmiş eğitim programlarının aşağıdaki sınıflandırılması kabul görmektedir(Lowe, 1985, s.60-61).

2.3.1. Tamamlayıcı Eğitim: Okuma-yazma öğretimi ve temel eğitim diğer bütün eğitimlere katılabilmek için ön koşuldur.

2.3.2. Mesleki ve Teknik Yeterlik İçin Eğitim: Bir yetişkini ilk işine veya yeni bir işe hazırlamaya ya da işinde-mesleğinde yeni gelişmeler hakkında bilgi kazandırmaya yönelik olabilir.

2.3.3. Sağlık, Refah ve Aile Hayatı İçin Eğitim: Bütün sağlık, aile, çocuk sahibi olma, aile ilişkileri, kişisel ve çocuk bakımı, tüketici eğitimi vb. konuları içerir.

2.3.4. Yurttaşlık Eğitimi, Siyasal ve Toplumsal Yeterlik İçin Eğitim: Oy verme, yurttaşlık bilgisi, toplum gelişmesi, siyasal eğitim, kamu işleri, uluslar arası ilişkiler vb. konuları içerir.

2.3.5. Özdoym için Eğitim: Kısa ve uzun süreli her türlü eğitim programları; müzik, dans, tiyatro, sanat ve el sanatları eğitim vb. programları içerir.

3. YAYGIN EĞİTİMİ ZORUNLU KILAN NEDENLER

Yaygın eğitimi zorunlu kılan nedenler dört ana başlık altında toplanabilir:

3.1. Ekonomik Nedenler

Bir toplumun kalkınması ekonomik gelişmeyle doğru orantılıdır. Halk eğitimini gerektiren bazı nedenler şunlardır:

İhtiyaç duyulan nitelikli insan gücünü yetiştirmek.

Doğal kaynaklardan daha iyi yararlanabilmek ve kontrol altına alabilmek için ihtiyaç duyulan bilgi ve beceriyi kazandırmak.

Teknolojik gelişmeler ışığında bilgi ve beceriler kazandırmak. Tutumluluk davranışı kazandırmak (Celep, 1993, s.17).

3.2. Sosyal Nedenler

Toplu yaşama, dayanışma ve teşkilatlanmaya yönelik bilinç ve alışkanlıklar kazandırmak.

Kırsal kesimden kente göçenlerin uyum sağlamalarına yardımcı olmak,

Halk sağlığının korunması aile planlaması,

İlk yardım, tüketici eğitimi, ev ekonomisi ve beslenme, ahlak, turizm konularında eğitim çalışmaları yapmak.

3.3. Kültürel Nedenler

Okuma-yazma öğretmek.

Kişilerin kültürel ve sanatsal yeteneklerini geliştirmek, milli kültürü tanıtıcı, koruyucu, geliştirici ve benimsetici eğitim yapmak.

Tarihi ve turistik eserleri, doğal güzellikleri koruyucu, aile ve yurt ekonomisine katkıda bulunacak nitelikte turizm sektörünü desteklemek.

3.4. Siyasal Nedenler

Demokrasinin dolaysız işlemesi ve katılımın geniş tutulması yönünde kişileri hak ve sorumluluklarına sahip çıkmaya götürecek bir bilincin oluşması için yaygın eğitim gereklidir(Yıldırım, 1996, s.12-14).

4. YAYGIN EĞİTİMİN HUKUKİ VE BİLİMSEL DAYANAKLARI

T.C. Anayasası

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu

3797 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunu

3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu

222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu

2841 Sayılı Zorunlu İlköğretim Çağı Dışında Kalmış okuma Yazma Bilmeyen Vatandaşların Okur Yazar Duruma Getirilmesi ve Bunlara ilkokul Düzeyinde Eğitim Öğretim Yaptırılması Hakkındaki Kanunu

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu

Çeşitli Meslek Alanları ile Bazı Bakanlık, Kurum ve Kuruluşların Kuruluş, Teşkilat ve Görevlerine Dair Kanun ve Kanun Hükmündeki Kararnameler

Hükümet Programları

Kalkınma Planları

İcra Planları

Şûra Kararları

Yönetmelikler

Komisyon Raporları(Yıldırım, 1996, s.17).

T.C. Anayasası'nın 27. Maddesi'nde "Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir" denir. 42. Maddesi'nde ise, "Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz" denir (MEB, 1996, s.11-15).

1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 40. Maddesi'nde yaygın eğitim, kapsamı, amaç ve görevleri belirtilmiştir. 41. Maddesi'nde kuruluşu, 42. maddesi'nde de Koordinasyonu anlatılmıştır (MEB, 1996, s. 67-68).

5. ŞÛRALARDA YAYGIN EĞİTİM

Milli Eğitim Şûraları, Milli Eğitim Bakanlığı Temsilciler ile ilim adamları, eğitimciler ve eğitimle ilgili kuruluşların temsilcilerinin katıldığı ve Türk Milli Eğitiminin çeşitli sorunlarının ele alındığı, tartışıldığı ve çözüm önerilerinin hazırlandığı, geniş tabanlı, ilmi nitelikli toplantılardır (Duman, 1994, s.61-75).

I. Milli Eğitim Şûrası'nda (1939) yaygın eğitim konusu ele alınmış, fakültelerin halkevleriyle yakın ilişkiler kurmaları ve Anadolu'da üniversite haftaları düzenlenerek yetişkinlerin eğitilmesi önerilmiştir (Yıldırım, 1996, s. 20).

IV.Milli Eğitim Şûrası'nda (1949) parasız ilköğretim mecbur olduğu halde, demokratik eğitimin geniş kitlelere ulaşması ve planlı, sistemli bir çalışmaya olan ihtiyacı karşılamak için, Milli Eğitim Bakanlığı'nın teşkilatında bir "Halk eğitim Dairesi" kurulması görüşülmüştür(MEB, 1991, s.62).

VI.Milli Eğitim Şûrası'nda (1957) belirlenen halk eğitimi idare prensiplerinde bazıları şunlardır:

Halk eğitimi bir devlet işidir ve halk eğitimi çalışmaları milletçe yapılacak bir çalışmadır.

Halk eğitiminde cinsiyet ve politik görüş artılıkları dikkate alınmaz, Milli ve medeni eğitim esası ile çalışılır. Herkes tahsili, yaşı, mevkii vs. ne olursa olsun eğitime muhtaçtır ve halk eğitiminde, eğitilenin ihtiyaç ve ilgisi gözetilir(MEB, 1957, s.153).

VII. Milli Eğitim Şûrası'nda (1962) halk eğitimi içinde güzel sanatlara önem verilmiş, tanımı, amaçları, konuları, çalışma planları, halk eğitim merkezleri ve odaları, yayınları vs. tartışılmış ve açıklanmıştır. Teklif edilen konulardan bazıları şöyledir. Güzel sanatlarda kabiliyeti görülenlerin geliştirilmelerine yardım edilmesi, Güzel sanatlar alanındaki çalışmaların teşvik edilmesi ve desteklenmesi, busanatlardan halkın faydalandırılması,

Güzel sanatlar zevkini aşılacak röprodüksiyonlar, plaklar ve neşriyatınyapılmasına çalışılması, Bölge sanat ve kültür merkezlerinin açılması, Güzel sanatlar alanında köy topluluklarına kadar götürülebilecek sergilerin ve galerilerin açılması (MEB, 1962, s.297-305).

X. Milli Eğitim Şûrası'nda (1981) komisyon, yaygın eğitim açısından; Örgün eğitimin çeşitli kademelerinde, dışa akan nüfusun eğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere, tamamlayıcı bir yaygın eğitim alt sistemine ihtiyaç bulunduğu fikrini; Çeşitli bakanlılara bağlı yaygın eğitim kurumlarının üst düzeyde koordine edilmesi önerilerini benimsemiştir(MEB, 1981, s.350).

XIII.Milli Eğitim Şûrası'nda (1990) sadece yaygın eğitim konularının görüşüldüğü ilk Şûradır ve alınan kararlardan bazıları şunlardır:

Sosyal kültürel kurs programları içinde sanat eğitime ağırlık verilmelidir.

Yaygın eğitimin kapsamı, hedef kitlesi açısından oldukça geniş tutulmalıdır.

Halkın yaygın eğitime katılması hususunda motivasyonu sağlanmalıdır.

Orta ve yüksek dereceli bütün meslek okulları ve öğretmen yetiştiren kurumların programlarında halk eğitimi konularına yer verilmelidir.

Sınırlı kaynakların verimliliğini artırmak üzere ilgili kamu ve özel kuruluşların imkanlarından ortaklaşa yararlanmayı sağlamak üzere gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Gelişen dünyada yaygın eğitim çalışmaları sürekli takip edilmeli ve bunlardan yararlanma yolları aranmalıdır (MEB, 1990, s.130-132).

6. KALKINMA PLANLARINDA YAYGIN EĞİTİM

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1968-1972) yaygın eğitim, örgün eğitimden bağımsız olarak ele alınamaz. Örgün eğitim için geçerli ilke ve kuruluş düzeni yaygın eğitim için de geçerlidir. Bu planda kadınların eğitimi ve okuma- yazma öğretimine de büyük önem verilmiştir (DPT, 1967, s.179-180).

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda, kültür sektöründe şu paragraf başlıkları bulunmaktadır:

1082 Yeni eserler ortaya koyacak kabiliyetli kişilerin keşfedilmesi, yönlendirilmesi ve desteklenmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

1094 Belediyelerin yıllık kültür faaliyet programları hazırlamaları ve uygulamaları desteklenecektir.

1104 Plastik sanatlar sahasında eser meydana getiren sanatkarların desteklenmesi amacıyla, mahalli idarelerin katkıları sağlanacaktır.

1111 Her türlü kültür hizmetlerinin gerektirdiği nitelikli elemanların eğitimi sağlanacaktır(Karaman, 1991, s.69-70).

7. TÜRKLERDE YAYGIN EĞİTİMİN TARİHİ GELİŞİMİ

7.1. Türkler Müslüman Olmadan Önce:

Türkler Müslüman olmadan önceki tarih Hunlar, Göktürkler ve Uygurlar olarak ele alınmaktadır. Hunlar, göçebe yaşantıları nedeniyle, savaşçılık, yöneticilik, bazı el sanatları ve çeşitli araç-gereç yapımı ile ilgili, usta-çırak ilişkisi içinde eğitime damgasını vurmuştur.

Göktürklerde 38 harfli gelişmiş alfabeli bir dil ve yazılı eserler bulunmaktadır. Bu da planlı ve örgün bir eğitimin olduğu düşüncesini uyandırmaktadır.

Yerleşik hayat ve farklı bir din yaşayan Uygurlar ise, 14 harfli alfabeleriyle din, sanat, edebiyat vb. konularda kitaplar yazmışlardır. Yerleşik hayat nedeniyle örgün ve planlı bir eğitimin varlığı düşünülmektedir (Akyüz, 1982, s.3-11).

7.2. Türkler Müslüman Olduktan Sonra:

Türkler Müslüman olduktan sonra töre ve değerleri büyük ölçüde değişmiş, yeni bir ahlak anlayışı ve dünya görüşü gelişmiştir. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde halka eğitim veren bazı kuruluşlar şunlardır:

7.2.1. Medreseler:

Toplumun gereksinimi olan kadı, öğretmen, doktor, matematikçi, din bilgini vs. yetiştiren ve dini temele dayalı okullardı. Hemen yanlarına kurulan bakımevi, hastane ve kitaplıklarda, halka yönelik eğitim ve yardım yapıyordu(Celep, 1995, s.78).

7.2.3. Enderun Okulları:

Yönetici ve devlet adamı yetiştirmek için kurulmuş, dini temele dayalı kurumlardır.

7.2.4. Ahilik: Temel eğitim ilkesi mensuplarına bir meslek kazandırmak olan bu kurum, Anadolu esnafı arasında dayanışmayı ve birliği geliştirmiş, zorbaları yokedip, yabancı ve gezginlere yardımda bulunmuştur.

7.2.5. Loncalar: İş ve ticaret ahlakını koruyan, usta işçi yetiştiren, işçiyi himaye edip iş sahibi durumuna getiren ve standart üretimi sağlayan bir teşkilattır.

7.2.6. Ordu: Hristiyan çocuklarıyla esirlerinin “Acemi Kışlaları’nda Türk ve İslam geleneklerine göre yetiştirilmesi ve yetenekli olanların Enderun okuluna alınması ile yapılan bu halk eğitimi hareketi, Anadolu ve Trakya’nınTürkleştirilmesini amaç edinmiştir (Şeren, 1997, s.270).

7.3. Cumhuriyetten Sonra: Cumhuriyetin ilanı ile birlikte, problemlerin çözümünde tek yolun eğitim olduğu görülmüş ve bu hükümetin ilk Milli Eğitim Bakanı İsmail

Safa, tel emri ile valilerden, Milli eğitim görevlileriyle birlikte halk eğitim çalışmalarına geçmelerini istemiştir(Yıldırım, 1996, s. 78).

Eğitimin geniş halk kitlelerine yaygınlaştırılması için 1926'da Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde "Halk Eğitimi Şubesi kurulmuştur(Şeren, 1997, s.271).

Çeşitli nedenlerle hiç okuyamamış veya istediği öğrenim derecesine ulaşamamış olanları, bilinmesi gereken temel yurttaşlık bilgileriyle donatmak, ulusal kültür ve bilinci güçlendirmek görevi 1927'de Halk Dersliklerine verilmiştir.

1928'de Atatürk önderliğinde Millet mektepleri açılmış ve milyonlarca yurttaş okuma-yazma ile birlikte temel bilgiler verilmiştir. İnsanların öğrendiklerini unutmamaları ve okuma alışkanlıklarını sürdürmeleri amacıyla 1930'da Halk Okuma Odaları açılmıştır. 1932'de kurulan Halkevlerinin amacı ise inkılapları yaymak, kökleştirmek ve halkı toplumsal, kültürel açıdan geliştirmektir(Yıldırım, 1996, s. 49).

Yaygın eğitim içerisinde sanat eğitime de yer verildiği görülmektedir.

Cumhuriyet öncesi dönemlerde sanat eğitimi daha çok dini mabedlerde, medrese ve saraylarda usta-çırak ilişkisi ile ve genellikle yöneticilerin desteğiyle sürdürülmüştür. 18. yy.dan sonra ise sanat eğitimi kendi disiplin alanı içerisinde mütalaa edilmiştir sanat eğitimi bu döneme kadar batılı anlayıştan farklı olarak ve geleneksel çerçevede sürdürülmüştür. Tanzimat ve meşrutiyet dönemlerinde ise batının etkisinin başladığı görülmektedir(Özsoy, 1996, s.109-122).

Halk (Yaygın) eğitimi içerisinde sanatsal programların yer alması daha çok Köy Enstitüleri düşüncesiyle gerçekleşmiştir. Halkevleri ve bunlara kaynaklık eden enstitüler, sanat eğitiminin yaygın bir biçimde verilmesinde etkili olmuşlardır.

1936'da açılan Köy Eğitim Kurslarıyla, köy eğitim ve öğretmenlerine okuldaki görevi yanında halkı eğitmek, yetiştirmek görevi verilmiştir. Ardından, 1942'de başlayan Köy enstitüleri, köyü, köy kökenli önderlerin öncülüğünde kalkındırmaya yönelik, halk eğitimi alanında etkili bir hareket olmuştur. Köy Enstitülerinde yalnız eğitimde değil, kültür ve sanat yoluyla ülke sathında toplum dokusuna nüfuz edilmeye çalışılmıştır. İş eğitimi ilkelerine dayalı, köyün çok yönlü kalkınmasını amaçlayan bu kuruluşlarda sanat çalışmaları büyük önem taşır ve eğitimin bütünlüğü içinde en vazgeçilmez parçasıdır. Halkevleri ve Köy Enstitülerinde güzel sanatların

her dalında sanatçılar yetiştirilmiş ve sanat hareketleri yaratılmıştır. Enstitüler 1947’de kapatılıncaya kadar Türk eğitime önemli katkılarda bulunmuştur(Geray, 1970, s.260).

1938’de köy kadınlarını ev yönetimi, sağlık ve beslenme bilgisi, tarım, giyim, el sanatları gibi konularda eğitmek üzere Gezici Köy Kadınları Kursları;1939’da ise köy erkekleri için demircilik, marangozluk gibi konularda eğitmek için Köy Erkek Sanat Kursları açılmıştır.

Halk Eğitimi hizmetlerinin alanını genişletmek, dağınık etkinlikleri teşkilatlanacak bir kuruluşla yönetmek üzere, 1960’da, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak “Halk Eğitim Genel Müdürlüğü” kurulmuştur.

Dağınık şekilde hizmet veren Yaygın Eğitim, 1972’de, eğitimde bütünlük ve süreklilik ilkeleri doğrultusunda birleştirilerek güçlü bir Genel Müdürlük haline gelmiştir.

13.12.1983 gün ve 179 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararname doğrultusunda Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü ile Çıraklık Eğitimi Genel Müdürlüğü birleştirilerek “Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü” adını almıştır(Yıldırım, 1996, s.50-52).

8. YAYGIN EĞİTİM HİZMETİ VEREN KURUM VE KURULUŞLAR

- 1.Milli Eğitim Bakanlığı
- 2.Başbakanlığa Karşı Sorumlu Kurum ya da Kuruluşlar
- 3.Çeşitli Bakanlıklar
- 4.Üniversite ve Akademik Kuruluşlar
- 5.Gönüllü Kuruluşlar
- 6.Meslek Kuruluşları
- 7.Mahalli İdareler
- 8.Kamu İktisadi Kuruluşları
- 9.Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları

- a.Halk Eğitim Merkezleri
- b.Çıraklık Eğitim Merkezleri

- c.Pratik Kız Sanat Okulları
- d.Olgunlaşma Enstitüleri
- e.Yetişkinler Teknik Eğitim Merkezleri

9. HALK EĞİTİM MERKEZLERİ

9.1. Tanımı

Halk eğitimi, toplumun bütününe hitabeden bir eğitim faaliyetidir. Bu yolla toplumun değer sistemi geliştirilir, kültür değerleri topluma mal edilir, ekonomik hayatın gelişmesi sağlanır ve gelişen teknoloji en küçük toplum birimlerine kadar yayılır. Böylece küçük toplum birimleriyle millet topluluğu arasında ahenk ve bütünlük sağlanır(MEB, 1973, s.9).

Halk eğitim merkezleri ise, yönetici ve eğitici personeli, açtığı kurs türü ve sayısı, hizmet ettiği alan ve kitle bakımından yaygın eğitim kurumları içinde ilk sırayı alan bir hizmet birimidir(Duman, 1997, s. 4-8).

Eğitim, öğretim, üretim, danışma, kültür ve sanat merkezi olan Halk Eğitim Merkezleri 1956'da açılmaya başlamıştır. Bu merkezler, halka mesleki ve sosyal kültürel amaçlı bilgi-beceri kazandıran, gelirlerini artırmayı ve boş zamanlarını olumlu bir şekilde değerlendirmelerini sağlayan bir kurumdur(Yıldırım, 1996, s.65).

9.2. Görevleri

Halk eğitimin toplumdaki görevleri şu şekilde gruplandırılabilir:

- a)Fırsat eşitliği sağlar
- b)Toplumun evrimi ile Halk eğitim merkezleri ise, yönetici ve eğitici personeli, açtığı kurs türü ve sayısı, hizmet ettiği alan ve kitle bakımından yaygın eğitim kurumları içinde ilk sırayı alan bir hizmet birimidir(Duman, 1997, s. 4-8).

Eğitim, öğretim, üretim, danışma, kültür ve sanat merkezi olan Halk Eğitim Merkezleri 1956'da açılmaya başlamıştır. Bu merkezler, halka mesleki ve sosyal kültürel amaçlı bilgi-beceri kazandıran, gelirlerini artırmayı ve boş zamanlarını

olumlu bir şekilde değerlendirmelerini sağlayan bir kurumdur(Yıldırım, 1996, s.65)..

c)Düzenin sürekliliğini sağlayıcı kültürel birikimi yeni kuşaklara aktarır.

d)Bilimsel bulgulara dayalı bilgileri yeni kuşaklara aktarır.

e)Etkin bireyin üretiminde yararlanacağı becerileri aktarır(Geray, 1970, s.36).

Halk Eğitime, ülkenin gereksinim duyduğu çeşitli nitelikteki insan gücünü yetiştirmek ve ulusun genel kültür düzeyini artırmak görevi verilmiştir.

9.3. Amaçları

Halk Eğitim Merkezlerinin amaçları şu şekildedir. Vatandaşlara Atatürk devrimlerinin manasını kavratmak; Cumhuriyet esaslarını ve demokratik yaşayışı benimsetmek, yurt ölçüsünde kökleştirmek; demokratik yaşayışın temeli olan hür disiplin, karşılıklı anlayış, sevgi, saygı ve hoşgörülülük duygularını geliştirmek, Vatandaşlara bilgi, hüner kazandırmak; vatandaşların bilgi ve hünerlerini, davranışlarını ve diğer hükümlerini geliştirmek ve ilerletmek suretiyle toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasına eğitsel yollarla yardım ve kılavuzluk etmektir.

Halk eğitim merkezlerinde, eğitim içerisinde üretim faaliyetleri de gerçekleştirilir. Bünyesinde döner sermaye işletmesi kurup işletebilenler “Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu” niteliğini kazanmaktadır(Yıldırım, 1996, s.65).

10. HALK EĞİTİM MERKEZİ PERSONELİ

7 Ağustos 1979 Tarih ve 16720 Sayılı Resmi Gazete’nin “Yönetim” başlıklı 14. Maddesi’nde, Halk eğitim merkezi personeli ve ünvanla şu şekilde belirtilmiştir:

a)Halk Eğitim Merkezi Müdürü

b)Müdür Yardımcıları

c)Rehber Öğretmen

d)Kurs Öğretmeni

e)Uzman ve Usta Öğretici

f)Teknisyen

g)Diğer Personel

11. HALK EĞİTİM MERKEZLERİNDE YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

Halk Eğitim Merkezlerinde halen yürütülen çalışmalardan bazıları şunlardır:

- a)Okuma-yazma, eksik eğitimlerin tamamlanması için sürekli eğitim, yabancı dil vb. etkinlikleri içeren okul dengi programlar.
- b)Geleneksel kültür derlemeleri, sosyal kültürel eğitim ve etkinlikleri, güzel sanatlar, çağdaş bilime uyum, yurttaşlık eğitimi vb. konuları içeren etkinlikler.
- c)Turizm, halk sağlığı, sivil savunma, hizmetiçi eğitim ile iş, kredi, Pazar bulma gibi konular içeren diğer programlar(Yıldırım, 1996, s.66-67).

12. BELEDİYE MESLEK EDİNDİRME MERKEZLERİNDE DÜZENLENEN EĞİTİM-ÖĞRETİM FAALİYETLERİ

Halk Eğitim Merkezlerince düzenlenen eğitim-öğretim faaliyetleri şu şekildedir.

- a. Kurslar
 - Mesleki Teknik Kurslar
 - Sosyal Kültürel Kurslar
- b.Sosyal ve Kültürel Etkinlikler(Uygulamalar)

12.1. Kurslar

12.1.1. Mesleki ve Teknik Kurslar: Hiç eğitim görmemiş eksik eğitim görmüş veya bir meslekte çalışan kişileri, yeni bir meslek sahibi yapmak, toplum içinde pasif bir tüketici değil aktif bir üretici kılmak, işlerinde gelişmelerini sağlamak amacıyla düzenlenmişlerdir. Reklam grafiği kursu, bilgisayarlı muhasebe kursu, otoelektrikçilik kursu, serigrafi-fotoğrafçılık kursları, guaj, yağlı ve suluboya kursları, el sanatları(Batik, seramik, gravür, vitray vs.) bu kurslardan bazılarıdır(Yıldırım, 1996, s.66-67).

12.1.2. Sosyal ve Kültürel Kurslar: Okuma-yazma bileyenlere öğretmek, eksik genel eğitimleri tamamlamak, kültür değerlerini korumak, aktarmak ve toplumun kültür düzeyini yükseltmek amacıyla düzenlenmişlerdir. Güzel sanatlara hazırlık kursu, uygulamalı tiyatro kursu, yabancı dil kursları, enstürman kursları(piyano, bağlama vs.) spor kursları (jimnastik, tenis vs.) bu kurslardan birkaçıdır.

Ayrıca özel eğitim gerektiren kişiler yönelik olarak, engel grupları dikkate alınarak düzenlenen mesleki ve sosyal-kültürel kurslar da bulunmaktadır(Yıldırım, 1996, s.78 95).

12.2. Sosyal ve Kültürel Etkinlikler (Uygulamalar):

Kişilerin kültür ve sanat alanındaki yeteneklerini geliştirmek teşvik etmek, boş zamanlarını olumlu şekilde değerlendirmelerini sağlamak, kültür ve sanat alış-verişini geliştirmek, milli kültür değerlerini tanıtmak, yaşatmak, aktarmak amacıyla Halk Eğitim Merkezleri bünyesinde sergi, yarışma, konser, fuar, konferans, panel, spor etkinlikleri vb. isimler altında düzenlenirler(Yıldırım, 1996, s.95-96).

Kişilerin kültür ve sanat alanındaki yeteneklerini geliştirmek teşvik etmek, boş zamanlarını olumlu şekilde değerlendirmelerini sağlamak, kültür ve sanat alış-verişini geliştirmek, milli kültür değerlerini tanıtmak, yaşatmak, aktarmak amacıyla Halk Eğitim Merkezleri bünyesinde sergi, yarışma, konser, fuar, konferans, panel, spor etkinlikleri vb. isimler altında düzenlenirler(Yıldırım, 1996, s.95-96).

Eğitim ihtiyaçlarını belirleme görevi ağırlıklı olarak merkez müdür yardımcısına verilmektedir. Ancak Halk Eğitimi Başkanı, Halk Eğitim Merkezi müdürü, müdür yardımcıları rehber öğretmenler, öğretmen ve kadrolu usta öğreticiler, gönüllü sivil toplum örgütleri vb.den de bu konuda yararlanılır(Yıldırım, 1996, s. 119).

Kurslarla ilgili eğitim-öğretim programları, örgün eğitimle birbirini destekleyecek, gerektiğinde aynı nitelikleri kazandıracak ve kalkınma planlarıyla bağlantılı bir şekilde fonksiyonel olarak hazırlanmakta; ihtiyaca göre “Bakanlıkça” hazırlandığı gibi, yerel ihtiyaçlara göre “merkezlerce” de hazırlanıp uygulanmaktadır(Yıldırım, 1996, s.133).

Ayrıca, hizmetin verimliliğini sağlamak, zaman, değer ve enerji kaybını önlemek, bilimlararası bütünlüğü gerçekleştirmek, uygulamadaki güçlükleri gidermek ve birlik- kolaylık sağlamak amacıyla merkez, ilçe ve il düzeyinde Halk Eğitimi Planlama Kurulları oluşturulmaktadır(Yıldırım, 1996, s.139).

13. HALK EĞİTİM MERKEZLERİNDE SANAT EĞİTİMİ

Halk Eğitim Merkezleri, günümüzde Halkevlerinin yerini almıştır fakat uygulamaları aynı kalmamıştır.

Türkiye kalkınmakta olan bir ülke olarak, dünyadaki hızlı değişim ve gelişmelere ayak uydurmak ve çağı yakalamak zorundadır. Bu yüzden, karşılaşılan sorunların çözümünde eğitim daima önemlidir. Bilim, sanat ve teknoloji alanlarında yaşanan gelişmelerin gerisinde kalmamak, gelişmiş ülkelerin düzeyine gelebilmeki için yapıcı ve yaratıcı bireylerin yetişmesine çok ihtiyaç vardır. Bu ancak örgün ve yaygın eğitimin her düzeyinde uygulanacak sanat eğitimi, çağın gereklerine uyan bu alanda yaşanan değişim ve gelişmeleri adım adım izleyen programların uygulanmasıyla mümkündür.

13.1. Sanat

Sanat kişilerin bilinçaltı gerilimleri, heyecanlarını coşkularını, dışarıya aktarabilmelerine, insan ilişkilerine, insan ilişkilerinin hoşgörü ve barış içinde sürdürülmesine imkan veren, insanca bir olgudur (Atay, 1987, s.27).

Sanat, insanların çağın kültür düzeyine ulaşmasına katkıda bulunan, olumlu yönde geliştiren bir uğraştır. Toplumun her ferdinin sanattan pay alabilmesi için sanatın yaygın eğitimi, devletin vatandaşına olan görevlerinin en önemlilerindendir. Devlet, bu alanda yapılacak yatırımların diğer alanlara yapılan yatırımlar kadar önemli olduğunun bilincine varmalıdır(Savaş, 1985, s. 89).

Sanat kişiliği olan insan güzel giyinmesini, güzel konuşmasını, güzel yürümesini, güzel yaşamasını, güzel eserleri tatmasını bilen insandır.

Sanat insanla birlikte vardır ve insan hayatının ayrılmaz bir parçasıdır. Tarih boyunca her çağda ve her toplumda, insanoğlu türlü koşullar altında bu güzel uğraşını sürdürme gelmiştir. Tarih toplumların hafızasıdır ve yazılı belgelere, eserlere dayanır. İnsanoğlu yazıyı bulmadan önce duygu ve düşüncelerini sanat yolu ile anlatmıştır. Tarihöncesi çağların gelişmesi, ortaya çıkarılan sanat eserlerinde öğrenilebilir. Sanat, insanın geçmişini belirleyen, gücünü anlamlaştıran, geleceğine ışık tutan en insancıl eylemdir(Kırıçoğlu, 1985, s.68).

13.2. Sanat Ve Kültür

Sanat bireysel açıdan bağımsız bir faaliyet olması yanında, kültürel etkileşim yönünden toplum ile kaçınılmaz ilişkileri vardır. Bir ülke kültürü sanat yapıtlarında somutlaşır. Sanat yapıtları için, ulusların varolma kanıtlarıdır denilebilir. Sanat kültürü, uluslar arası bir dokudan oluşur.

Kültür ve sanat bir ulusun uygarlık kimliğidir. Kültür; inanç ve gelenekler ile sanatsal duygu ve düşüncelerin biçimlendirdiği bilimsel ve teknolojik gelişmelerle oluşan geniş anlamı ile bir uygarlıktır. (Baytaş, 1991, s.19-20)

13.3. Sanat Eğitimi

13.3.1. Yetişkinler Ve Sanat Eğitimi

Yaşanılan çağda, bilim ve teknolojiye hızlı gelişmeler beraberinde birçokdeğişikliği ve dolayısıyla da farklı ihtiyaçları getirmektedir. Bu gelişmelerin yalnızca örgün eğitim yoluyla karşılanması mümkün değildir. Çünkü örgün eğitim yoluyla, bireylere ancak belli yaş ve durumlar ölçüsünde eğitim verilebilecek; örgüneğitimden yararlanamayan veya daha önceden bitirmiş olanlara ulaşılamayacaktır. Açıkça görüldüğü gibi Yaygın Eğitim-Yetişkin Eğitimi bireylerin çağın değişimlerini yakalayabilmesi ve ayak uydurabilmesi için gerekli olan ve yaşam boyu süren bir eğitimidir.

Yetişkin eğitimi, öğrencinin kendisine uygun gelen zamanda ve uygun gelenkoşullar altında ciddi bir öğrenme çabası için rehberlik ve destek görmesidir. Öğrenme durumu hangi düzeyde el alınırsa alınsın,hareket noktası, öğrencilerin

güdülerini, ihtiyaçlarını, ilgi ve yeterliklerini belirlemek, buna göre öğrenme hedeflerini tanımlamak ve uygun yöntemlerle teknikleri seçmektir (Lowe, 1985, s.90).

Bu yüzden halkın eğitiminde; öğrenme deneyime yönelmeli ve bir soruna yönelik olmalı, deneyim öğrenci için anlamlı olmalıdır. Eğitimin amacı öğrenci tarafından saptanmalı ve yürütülmesine katılmalıdır. Ayrıca, öğrenci eğitimi değerlendirilebilmelidir (Geray, 1970, s.28-29).

Bilim ve teknolojideki bu hızlı gelişmeler sonucu yaşam savaşı derdine düşen insanlar, gittikçe maddeleşmekte ve doğadan, toplumsal yaşamdan kopmaktadırlar. İnsanlar normal yaşam formlarına ancak sanat ve sanat eğitimi ile kavuşabilir. Çünkü sanat, insanla birlikte vardır. Çünkü insanoğlu geçmişini, o dönemlerde yapılmış sanat eserleriyle öğrenmiştir ve geleceğe de yine sanat yoluyla bir şeyler bırakacaktır. Çünkü sanat en geçerli evrensel dildir ve en güzel iletişim aracıdır.

13.3.2. Halkevleri Ve Sanat Eğitimi

Yaygın eğitimin tarihçesinde de belirtildiği gibi, 1932 yılında Halkevleri kurulmuştur. Atatürk ilke ve inkılaplarını yaymak, kökleştirmek, halkı toplumsal, kültürel açıdan geliştirmek amacıyla kurulan halkevlerinde, güzel sanatlar, spor, tarih ve müze, halk derslikleri kursları, temsil oyun, sosyal yardım konularında aşılacak kollarla çalışmalar yapılmıştır (Geray, 1970, s.259).

Genel anlamda sanat eğitimi, güzel sanatların bütün alanlarını kapsayan, okul içi ve okul dışı yaratıcı eğitim sürecidir. Geniş anlamıyla ise; eğitim biliminin bir dalı olarak sanatın, estetiğin, sanat tarihinin eğitimi ve öğretimiyle ilgili bütüncü konuları araştıran, sorulara yanıt arayan, bulan yeni bir bilim dalıdır.

Sanat eğitiminin genel amaçlarından biri görmeyi, işitmeyi, dokunmayı öğretmektir. Çevresini algılayıp onu biçimlendirmeye yönelmek için yalnızca bakmak değil, görmek, işitmek ve dokunmak duyuları da gereklidir. Sanat eğitiminin “ömürboyu öğrenme” prensibi gereğince her yaştan ve kişilikten insana, kapasite ve düzeylerini dikkate alacak şekilde iyi planlanıp programlanarak verilmesi gerekir. Bu

eğitim, halk eğitim merkezleri, yaşlılar evleri, sanat galerileri ve müzeler aracılığıyla, gerektiğinde bireylerin yaratıcılık ve yeteneklerini uyarı, gerektiğinde de bir hobi olarak boş vakitlerini değerlendirme etkinliği şeklinde verilmelidir.

14. EL SANATLARI

14.1. Tanım

El sanatları, kişinin bilgi ve becerisine dayanan, ananevi karakteri olan Milli sanatı temsil eden, ekonomik değer taşıyan bir üretim şeklidir(Şehirlioğlu, 1994, s.435).

Kültürümüzün en önemli unsurlarından biri olan el sanatları, bir toplumun, yaşam biçiminin, yeteneklerinin ve yaratıcılığının göstergesi olup geçmişten geleceğe oluşturulan köprüde, kuşaktan kuşağa aktarılan çok önemli değerlerdir (Atanur, 1994, s.19).

El sanatları kimi zaman şahsi ihtiyaçları karşılamak, çevre ve mekan düzenlemesinde kullanılmak üzere geliştirilmiş, renk, estetik özellikleri en uygun biçimde birleştirilerek özgün yaratılar oluşturulmuştur. Kimi zamanda boş zamanları değerlendirme, ek kazanç sağlama, giysi de ya da çeşitli yerlerde kullanılma amacı güdülerek oluşumlarıyla kültürümüze ışık tutulmuştur (Öztürk, 1984, s.401).

El sanatlarının;
 Geleneksel karakter taşıması,
 Ulusal sanat beğenisi taşıması,
 Kültürlerin nesilden nesile aktarılmasını sağlaması,
 Bireyleri üretici yapması ve ekonomik katkı sağlaması,
 Yaratıcılığı geliştirmesi,
 İhtiyaçtan doğması,
 Elde ve basit araçlarla yapılması,
 Gibi özellikleri vardır (Züher, 1972, s.21).

14.2. El Sanatlarının Sınıflandırılması

El sanatlarımız, bilimsel çevrelerce de önerildiği gibi işlenen hammaddelerin cinslerine göre, sekiz ana sanat grubu adı altında toplanmaktadır.

- Hammaddesi ağaç olan sanatlar.
- Hammaddesi bitkisel ve hayvansal lifler olan sanatlar.
- Hammaddesi bitki olan sanatlar.
- Hammaddesi toprak olan sanatlar.
- Hammaddesi çeşitli maden olan sanatlar.
- Hammaddesi taş olan sanatlar.
- Hammaddesi deri olan sanatlar.
- Hammaddesi deniz ürünleri olan sanatlar (Taylan, 1981, s.398).

Her yörenin geçmiş ve günümüzde süregelen sanat kolları titizlikle araştırılmalı, malzemesi bulunabilen ve asıl önemlisi, yapan ustanın olmasıyla meydana getirilecek işler, o yerin özelliğini yansıtır, sanatsal kimliğini oluşturabilmelidir (Atanur, 1994,s.18).

Geleneksel el sanatları ya da halk sanatları, halıcılık, kilimcilik, kumaşdokumacılığı, yazmacılık, çinicilik, seramik, çömlekçilik, işlemecilik, folklorik yapma bebekçilik, oya işlemeciliği, deri işçiliği, bakırcılık, sepetçilik, maden işlemeciliği, keçe yapımıcılığı, ahşap işçiliği, vb. olarak sıralanabilir(TürkAnsiklopedisi, 1960,s.209-212).

14.3. El Sanatlarında Takının Yeri Ve Önemi

Geçmişe bakıldığında Anadolu el sanatları, uygarlıkların en canlı ve anlamlı belgeleridir. Geleneksel Türk el sanatları denildiğinde akla ilk gelen şey, Türklerin ürettiği el sanatlarıdır. Bu da daima geniş halk kitlelerinin yüzyıllardır değişmeden süregelen tek üretim biçimidir. Bu ürünler o yörenin kimliğini en sessiz, en doğru ve en önemli mesajı verecek şekilde üretilmiştir.

Zengin Anadolu kültürünün diğer sanat alanlarında olduğu gibi takı sanatında da yol gösterici ve paha biçilmez bir kaynak olduğu inkar edilemez. Bu eşsiz hazineden faydalanmak süreci ile çağımıza uygun modern, anlamlı ve orijinaline sadık

kalınarak zevkli, ihtiyaçlara yönelik ve modaaya yönelik takılar yapılmıştır. Bu takılar günümüzde süsleme kavramı içinde kendini göstermiştir.

İnsanların güzel görünme isteği yaratılışından gelme bir duygudur. Dolayısıyla insanoğlu beğendiği ve kendini güzel göstereceğine inandığı her nesneyi vücudunda taşımaya ve takmaya özen göstermiştir. Kullanılan malzeme, renk, teknik, şekil ve bezeme özellikleri ile kullanılış biçimlerinden dolayı verdikleri mesajlar Anadolu takılarına ayrı bir anlam da kazandırmıştır. Bu nedenle kadın inanç ve özenle taktığı takıları ne zaman ve nasıl kullanacağını yaşam biçimi içerisinde öğrenerek toplumun geleneklerine bağlı olarak günümüze kadar sürdürmüştür.

15. AFYON HALK EĞİTİM MERKEZİNDEKİ TAKI TASARIMI DERSİ

15.1. Programın Tanımı

Programın amacı; Taş, boncuk ve metallerden, oyalardan, kilden ve doğal objelerden takı yapabilen kişi yetiştirmektir. Program dört üniteden oluşmaktadır ve süresi toplam **210** saattir. Bu programı başarı ile tamamlayan ve belgesini alan kişi kendi evinde bu işi yaparak aile ekonomisine katkıda bulunabileceği gibi konu ile ilgili atölyelerde de çalışarak kazanç temin edebilir. Söz konusu kursu tamamladıktan sonra ikinci seviye takı tasarımı kursunu da tamamlayan kişi takı tasarımcısı olarak da çalışabilir.

15.2. Programın Uygulanması ile ilgili Genel Açıklamalar

Kursiyerlerin her birinin kişisel özellikleri, giriş yeterlilikleri ve öğrenme ihtiyaçları belirlenecek, her kursiyer için bireysel öğretim planı (BÖP) hazırlanacaktır.

Her kurs için ünitelendirilmiş yıllık plân (ÜYP).Ve ders plânı (DP) hazırlanacaktır. Bütün planlarda hızlı öğrenen, geç ve güç öğrenen, zihinsel ya da bedensel özürlü, deneyimli ve deneyimsiz, kadın ve erkek, yaşlı ve genç ile farklı statülerdeki kursiyerler için yapılacak farklı uygulamalara bu planlarda yer verilecektir.

Öğretimin yapılmasında öğrenci merkezli öğretime yer verilecek, öğrenmenin öğrenci tarafından gerçekleştirildiği dikkate alınacak, aktif öğretim stratejileri

öğretimde esas alınacaktır. Temel becerilerin kazandırılmasında ve geliştirilmesinde davranışçı öğretim esas alınırken daha ileri düzeydeki bilgi ve becerilerin kazandırılmasında bilişsel öğretim stratejilerine yer verilecektir.

Kursiyerlerin bireysel gelişimleri esas alınırken, sosyal gelişimleri de dikkate alınacak, bu amaçla probleme dayalı öğrenme, işbirliğine dayalı öğrenme, grup çalışmaları gibi stratejilere de yer verilecektir.

Öğretim materyallerinin seçiminde görsel, işitsel öğretim materyalleri ile dokunmaya dayalı öğretim materyallerinin seçimine özen gösterilecektir. Kursta kullanılacak öğretim materyalleri öğretmen tarafından belirlenecektir.

Öğretim etkinliklerinin belirlenmesinde, öğretimin amacı, öğretim sürecinin gerekleri ve çoklu zeka esas alınacaktır.

Öğretimin yapılması sırasında mümkün olduğu kadar planlara sadık kalınacak, zaman içinde değişen ihtiyaç, imkan ve şartlara bağlı olarak gerekli değişiklik ve düzenlemeler yapılacaktır.

Öğretim süreci boyunca sürekli değerlendirmeler yapılacak, bireylerin öğrenmeleri ile ilgili eksiklikler ve yanlışlıklar zamanında fark edilecek gerekli düzeltici ve tamamlayıcı öğrenme etkinlikleri devreye konulacaktır.

Öğretim sürecinin sonunda öğrencinin başarısı uygun ölçme araçları ile ölçülecek ve değerlendirilecektir. Bilişsel alandaki öğrenmeler için gerektiğinde kağıt kalem testlerine yer verilecektir. Ancak öğrencinin gerçek performansı iş ve performans testleri ve bu bağlamda hazırlanacak olan kontrol listeleri ile ölçülecek ve değerlendirilecektir. Bu değerlendirmelere ek olarak öğretim sırasında oluşturulmuş olan öğrenci dosyaları (portföy) da değerlendirmenin ayrılmaz bir parçası olarak kullanılacaktır.

Bu program 15 kişilik bir öğrenci grubu, alanında uzman bir öğretmen, bu öğretimi yapmak için yeterli sayıda alet, makine ve teçhizat ve gerekli malzemenin bulunduğu; öğretim materyallerinin ya hazır ya da ilgili halk eğitim merkezinde üretilebileceği varsayılmıştır. Bu varsayımın geçersiz olduğu durumlarda öğretmenler gerekli bazı değişiklik ve düzenlemeler yapabilirler. Yine öğretim üniteleri belirlenirken mesleğin ya da işin yapılma süreci esas alınmıştır. Bu sıraya uymak esastır.

Ancak bu süreci etkilemeyecek ünitelerin öğretiminde ünitelerin sıralamasında gerekli değişiklikler yapılabilir.

15.3. Genel Amaçlar

- Taş, boncuk ve metallerden takı yapabilecektir.
- Oyalardan takı yapabilecektir.
- Kilden takı objesi yapabilecektir.
- Doğal objelerden takı yapabilecektir.

15.4. Ünite Dağılımı

Ünite Adı	Süresi (saat)
Taş, boncuk ve metallerden takı yapma	100
Oyalardan takı yapma	30
Kilden takın objesi yapma	30
Doğal objelerden takı yapma	50
Toplam	210

Şekil 1

16. TAKININ TANIMI VE TARİHÇESİ

Takı, insanların süslenmek amacıyla taktıkları çeşitli tüy, cam, ağaç, hayvan kemikleri, muhtelif madenler ve benzeri malzemelerden yapılmış kullanım eşyasıdır (Gökçesu, 2002,s.94).

Tarihin ilk devirlerine kadar uzanan takı kullanımı Anadolu’da neolitik çağa (M.Ö. 8000-5500) kadar uzanıyor. Hitit, Asur, Urartu, Lidya, Frigya, Eski Yunan, Roma ve Bizans gibi eski kültürlerle ait arkeolojik tasvirlerden ve buluntulardan bu geleneğin izlerine rastlanıyor. Önceleri çevrelerinde ne bulmuşlarsa süs takısı olarak

kullanan insanlar madeni eritmeyi ve işlemeyi öğrendikten sonra madenlere birtakım biçimler vererek takı haline getirmişleridir. Özellikle altının bulunması kuyumculuk sanatında büyük aşama olmuştur.

Antropolojik kayıtlar tam anlamıyla akıllı insanların yani ilk atalarımızın Son Buzul Çağı'nın son evrelerinde Avrupa'da Kuzey ve Güney Afrika'da, Filistin'de ve hatta Çin'de aynı dönemlerde ve farklı ırk özellikleri göstererek ortaya çıktıklarını belgelemektedir.

Günümüzde 35 bin yıl öncelerine uzanan bu ilk insan topluluklarının kültürel kimliklerinin ortak noktası mağara duvarların yapılan resimler, vücut süslemeleri, müzik ve manevi inançlardan yapılmış aynı zamanda süs eşyası olarak kullanılan takılardır.

Paleolitik Çağ'da tarih öncesi sanat döneminde Batı Avrupa'da yaşayanorinyasin topluluklarında fildişi ve kemikten yapılmış boncukların olasılıkla giysilere dikilerek ya da kolye veya bilezik gibi, takmak üzere dizilerek kullanılmaya başlanmıştır.

Hem dini, hem de süsleme amacıyla kullanılan takılarda bazen her iki amaç birbiriyle sıkı bağlantılıdır. Önceleri din, tılsım, büyü, uğur gibi kavramların etkisiyle başlayan takı takma, dönem dönem bu anlamlarının yanı sıra, ölü hediyesi, tanrılara sunu, imtiyaz gösterisi, zenginlik ifadesi hediye ve güzel görünme gibi amaçları da kapsamıştır.

Takıların günümüze kadar gelebilmelerinin nedeni ölülerin değerli eşyalarla birlikte gömülmesi bu eşyalar arasında takılarda bulunmasıdır. Bunun yanı sıra takının ölü hediyesi olarak mezarlara bırakılmasıdır.

Kuyumculuk merkezleri kurularak üstün bir işçilikle takılar üretilmeye başlanmıştır. Takı yapımında altın, gümüş, mücevher gibi değerli taşlar kullanılmıştır. Ancak, XIX yüzyılda seri üretime geçilmesiyle kuyumculukta daha basit ve sadetakılar üretilmeye başlanmıştır. Ayrıca bu takıların yapımında plastik ve değersiz maddeler de kullanılmıştır.

Gerek süsleme gerekse inançları yansıtmak ve bir mesaj iletmek amacıyla yapılan takıların yapımında kullanılan teknikler ve ince ustalık günümüze kadar ulaşmıştır. Bugün hala aynı teknikler kullanılarak değişik çalışmalar yapılmaktadır. Takı insanların var oluşundan beri insanın sosyal yaşamı içinde sadece bir sanat kolu olmakla kalmamış, aynı zamanda kişinin sosyal statüsünü ve beğenisini de yansıtmıştır. (Türe, 1998, s.63).

16.1. Geleneksel Takılar ve Özellikleri

Süslemecilik insanlık tarihi ile birlikte başlamış ve insanların en doğal tutkusu olarak ortaya çıkmıştır. Süsleme, insanların kendilerini yaşadıkları ortamı ve kullandıkları eşyaları göze en hoş görünecek biçimde güzelleştirmesi için üsluplaşmış şekil resim ve motiflerle değerlendirilmesidir. İnsanların süslenme gereksinimlerinden birisi de en ilkel şekil dengelişmişine kadar takı oluşturmaktadır. Takı, takmak kelimesin dengelmektedir. Mücevher veya ziynet eşyası diye de adlandırdığımız takı, insanların süslenmek amacıyla taktıkları çeşitli taş, maden, doğa ürünleri ve buna benzer malzemelerden yapılmış kullanım eşyalarıdır.

Ayrıca süsleme-form ve malzeme üçgeninin oluşturduğu düzenin yanı sıra gerekli teknik imkanları ve ustalığı kullanarak ortaya konulan fonksiyonel kullanım eşyasıdır.

Takılar süslemenin dışında, inançlara ve geleneklere bağlı kalarak da hazırlanmakta, bu amaçlı hazırlanan takılar, toplumun inançlarını yansıtmaları bakımından kutsal sayılmaktadır.

Anadolu'da geleneksel halk takıları uygarlıklar arasında gelişen ilişkiler doğu ve batı kültürlerinin etkileşimi ile her yörede farklı motif, malzeme ve teknik özelliklerle biçimlendirilmiştir. Doğumdan ölüme kadar inançla kullanılan ve bazen soydan soya geçen bu takılar, özellikle kadınların maddi ve manevi desteği olmuştur. Kadın baştan ayağa her gün takılarıyla yaşamış ve toplum içindeki statüsü üzerinde taşıdığı bu süs objeleriyle ifade etmiştir. Böylesine bir bütünleşme nedeniyle de Anadolu'da ölen kadın takılarıyla gömülmüştür.

Türk sanatında en karakteristik süsleme özelliklerinden geometrik biçimlere ve ölçülere uygun üçgen, kare, daire, eşkenar veya baklava, yıldız motifleri Anadolu'da takılarında yoğun olarak kullanılmıştır. Genel anlamda evrenin sonsuzluğunu simgeleyen geometrik formlar veya motifler anlam yüklü oluşları ile ayrıca değer taşımaktadırlar. Bunun yanında sanatkarlar bitkisel bezemelerden çiçek, yaprak, dal ve ağaçları, bazen doğaya çok yakın, bazen de kökeni belli olamayacak biçimde stilize ederek tak başına veya diğer süsleme motifleri ile birlikte yine maden süsleme teknikleriyle bütünleştirerek büyük bir ustalıkla kullanmışlardır.

Anadolu'da takıların el emeğiyle yaratılan eserler olması, onları ustalarınduygu, düşünce ve ruhuyla bütünleştirmektedir. El sanatı sözle ifade edilenden daha zengin bir anlam taşımaktadır. Hızla üretilen teknoloji ve zevklerin sürekli değişmesine karşın, Anadolu takıları çağdaş sanat anlayışına uygun olarak varlığını devam ettirmektedir. (Demirtaş, 1996, s.28).

16.2. Günümüz Takıları ve Özellikleri

Günümüzde takılar halen bazı durumlarda Anadolu Türk motifi özelliklerini taşımaktadır. Ancak geçmişten günümüze gelen zengin, ince işçiliğe sahip bu takılar günümüzde daha basitleştirilerek ve sadeleştirilerek günümüz teknolojisine uygun olarak üretilmeye başlanmıştır. Takılar günümüzde giyimimizi tamamlayan ve süslenmek amacıyla kullanılan vazgeçilmez unsurlardır.

16.3. Dünyada Takı

Neredeyse tamamen çıplak gezinen ilkel topluluklardan, modanın tutsağı olmuş modern insana kadar günümüzün bütün toplumlarında en belirgin ortak noktalardan biri takı kullanımıdır (Türe, 1998, s.78).

Tarihi gelişim içinde yaratılmış ve bugün bizlerin kültürel mirası olantakıların her biri, kuşkusuz büyük değerler taşır. İnsanların bu alanda verdiği çabalar, tarih öncesinden günümüze, birbirini izleyen halkaların meydana getirdiği bir zincir gibi uzayıp gitmektedir. Tarihi süreç incelendiğinde, insanların, özellikle de

kadınların yaşantısında önemli yeri olan takılar, maddi açıdan güven kaynağı, estetik açıdan ise mükemmel süs unsuru olmuşlardır. Süslenmek ve güzel görünmek isteği, her insanda çağlar boyunca az veya çok süregelmiştir. Geçmişten günümüze insanlar, kimi zaman yüzük, bilezik kolye takmış, kimi zaman da küpeler kullanmıştır. Takıların geçmişte ne amaçla kullandıkları bir çok kez gündeme gelmiş ve pek çok yorum yapılmıştır.

Binlerce yıl öncesinden başlayıp, yaşadığımız güne kadar takılar ele alınıp incelendiğinde, her çağın dizayn yönünden kendine has özellikler sunmasına karşın, kuyumcuların çalışma yöntemlerinde ve aletlerinde pek farklılıklar olmamıştır.

İnsanların yazılı belgeler bırakmadan yaşadıkları tarih öncesi çağların eneskisi olan Paleolitik Çağda, mağara yaşantısı içinde olan insan, doğada bulunan kemik, hayvan dişleri, deniz ve kara hayvanlarının kabukları, çeşitli taşları toplayıp kolye şekline dönüştürerek ilk takıyı ortaya koymuştur. İnsanlık tarihinde ilk üretime geçilen Neolitik Çağda, doğadan toplanan malzeme ile yapılan kolyelerde, sürtünmeye uygun olan yüzeyleri parlatılmıştır. En eski düz halka bilezikler de sürtülerek parlatılmıştır. Böylece günümüzden yaklaşık on bin yıl önce, ilk kuyumculuk çalışmaları başlamıştır denilebilir. Kalkolitik Çağda taşın yanı sıra maden insan hayatına girer. İlk Tunç Çağında madencilğe dayalı yaşam başlamıştır.

Madenin insan hayatına girmesiyle, takılar gerek malzeme, gerek form yönünden zenginlik kazanır. Özellikle kolyelerde, altın ve küçük boncuklar son derece büyük bir uyum içinde sıralanmışlardır. Truva, Eskişehir, Kültepe, Alacahöyük mezarlarında bulunan ilk Tunç Çağına ait takılar, ilkel takı kapsamına girmekle birlikte, malzeme form ve işçilik düzeyi düşünüldüğünde gördükleri ilgiyi hakettikleri bir gerçektir (Demirtaş, 1996, s.3).

16.4. Türkiye’de Takı

İnsanlık tarihinin ortak sanat kültürleri ve bir milletin sanat kültürü, ziynet eşyası üzerinde işlenerek sergilenir. Bunlar gelecek kuşaklara kültür ve sanat mirası olarak bırakılır. Bu yüzden, milli sanat kültürümüzün uluslararası düzeyde sergilenmesinde ve yer almasında kuyumculuk mesleğinin özel bir önemi vardır.

Gerek dinsel nedenlerin, gerekse beğendirme çabasının bir sonucu olarak insanın ilgisini sürekli çeken ilk örnekleri taş, kemik, deniz kabukları ve fildişinden yapılırken maden işçiliğinin başlamasıyla bunların yanı sıra tunç, gümüş, electrum ve özellikle altın takılar yoğunluk kazanmışlardır. Takıların en çok kadınlar tarafından kullanılmalarına karşın erkeklerinde başlangıçta az olmak üzere, giderek artan bir şekilde takı kullandıklarını biliyoruz. Hem dini hem de dünyevi amaçlarla kullanılan takılarda bazen her iki amaç birbirleriyle sıkı bağlantılıdır. Önceleri din, tılsım, büyü, uğur gibi kavramların etkisi ile başlayan takı takma, dönem dönem bu anlamlarının yanı sıra ölü hediyesi, tanrılara sunu, imtiyaz göstergesi, zenginlik ifadesi, hediye ve nihayet güzel görünmek gibi amaçları da kapsar olmuştur.

Yerleşim birimlerinde de takıların ele geçmelerine karşın (Troia II) takıların günümüze kadar çok miktarda gelebilmelerinin nedeni, mezarlara ölü takısı ve ölühediyesi olarak bırakılma geleneğidir. Anadolu ölü gömme adetlerinin bir gereği olarak mezara bırakılan hediyelerin yanında takılarda önemli bir yer tutarlar.

Anadolu'da seramik öncesi dönemi temsil eden iki merkezde, Diyarbakır, Çayönü ve Malatya, Caferhöyük'de yapılan kazılarda, hayvan kabuğu, doğal cam, taş ve malachitten yapılmış süs eşyaları ile Neolitik dönem merkezlerinden Catalhöyük'de obsidyenden yapılan aynalarla çeşitli renklerdeki taşlardan yapılan boncuklar, süs eşyalarına verilen değerin bu dönemlerde başladığının en önemli kanıtlarıdır.

İ.Ö. 4. binin sonu ve 3. binin başlarında Anadolu Tunç Çağı'na girmiştir. Anadolu halkı bakıra kalay katarak tuncu elde etmeyi başarmıştır. Tuncun yanı sıra bakır, altın, gümüş gibi madenleri dövme ve dökme tekniğinde işleyerek dinsel amaçlı veya günlük ihtiyaçlara cevap veren objeler üretmişlerdir. Kazılar sonucu mezarlarda ele geçen altın, gümüş ve tunç süs eşyaları metal işçiliğinin en yüksek seviyeye ulaştığını göstermektedir. Batı Anadolu'da bu dönemin en parlak temsilcisi Troia'dır. Troia kentinin özellikle II. Yerleşim katında açığa çıkarılmış olan altın, gümüş, electrum gibi değerli madenlerden yapılmış süs eşyaları, bize yine o dönemin sanat düzeyine tanıklık eden belgelerdir. Bu parlak uygarlığın, bir yandan Ege dünyası (Poliochni buluntuları) diğer yandan kuzey ve İç Anadolu (Eskiyapar

definesi, Alacahöyük süs eşyaları) ile kültür ilişkisi içinde olduğu anlaşılmaktadır. Anadolu uygarlığının Tunç Çağında eriştiği üst düzeye tanıklık eden merkez Alacahöyüktür. Burada yapılan kazılarda prens mezarlarında ele geçen altın, gümüş, agat, kuvars kristali gibi malzemelerden yapılan süs eşyalarından, kolye, broş, iğne, bilezik, diadem, kemer ve elbise süsü olarak kullanılan çift altınidollerin her biri eşsiz birer sanat eseri niteliğindedir. Alacahöyük buluntuları kadar olmasa bile, Horoztepe-Mahmutlar, İkiztepe buluntuları, Anadolu'daki maden işçiliğinin ne denli geliştiğini göstermektedir.

İnsanlar, keşifler ve icatlarla; her bulunan şeyin bir müddet sonra ihtiyaç haline dönüştürmüştür. Ama gerçek şu ki insanlar çağdaş iletişim aletleri bulunmadan da haberleşiyor, bir yerden başka bir yerlere gidebiliyorlardı.

Çeşitli ayinlerde giyinmek ve takınmak üzere simgesel vasıtalarla başvurulardı. Bu ayinlerde ekinlerin bereketli olması, insanların kötü ruhlarından korunması veya başarılı olmaları için değişik zaman ve kabilelerde çeşitli isimler altında ruhban sınıfınca insan ve tanrı kutsanırdı. Öncelikle tanrı krallar ve rahipler, sahip oldukları güçleri üzerlerinde taşıdıkları sembollerden alırlardı. Onlar kendilerini tanrılarınca bağışlanmış şeylerdi bu bağışlanmış simgeleri o zamana kadar keşfedilmiş kıymetli taş ve madenlerden yapırlardı. İşte bu sembol günümüz takıların menşeidir.

Anadolu insanının tarih öncesi çağlardan beri takı ürettiğini ve kullanıldığını bilmekteyiz. Gerek süslemek gerek nazar, büyü ve benzeri inanışlarla kullanılan bu takılar, topraklarımızda yaşamış insanların birlik ile bütünleşerek günümüze kadar ulaşmıştır. Ancak bugün tüm kültürel öğelerdeki gelenekselliğin giderek zayıflaması üretim tarzındaki küçük el sanatları niteliğinde üretilen takıları da etkilemiş ve yok olmakla karşı karşıya bırakmıştır. (Türe, 1998, s.84).

17. TASARIM

17.1. Tasarımın Tanımı

Tasarım tasarımıyla ilgili iş ya da tasarlanan biçim diye tanımlanmaktadır. Osmanlıca karşılığı olarak tasavvurdur. Tasarımlamakta bir şeyin biçimini zihinde canlandırmak tasavvur etmek şeklinde özetlenebilir. Bunu kısa bir formülle açıklamak gerekirse tasavvur etmek tasarlamaktır diyebiliriz. Tasarlamak fiili İngilizce'den de dilimize geçmiş haliyle design (To design) şeklinde de ifade edilmektedir. Design bir nesneyi yabancı kişilerin kontrolündeki makinelerde malzemesinin girebileceği tüm değişikliklerle böylesine bir yapım sürecinde karşılaşılabileceği çeşitli işlemleri göz önünde bulundurarak tasavvur etmek tasarlamak demektir. Design de bu anlayışla tasavvur edilmiş tasarlanmış biçiminin bizzat kendisi ya da sureti, imgesi, imajı, deseni, resim olmaktadır.

17.2. Tasarımın Özellikleri

Tasarım yaparken, diğer sanatlarda kullanılan tüm ilkeler geçerlidir. Tasarımcılar sanat prensiplerini kullanırken onları katı ve vazgeçilmez olarak görmek yerine, yol gösteren bir rehber olarak algılanmalıdır.

Sanat prensipleri moda'nın değişimi ile de esneklik gösterir. Bu prensipleri kısaca şöyle sıralayarak açıklayabiliriz.

17.2.1. Denge

Tasarımın bütün bölümleri arasında doğru bir ilişki ile estetik görünüm oluşturmaktadır.

17.2.1.1. Formal Denge: Merkezi bir eksenin karşı kenarında eşit veya benzeri elemanları kullanarak formal denge elde edilir. Tasarımda formal denge varsa, monotonluk ve ağırbaşlılık etkisi çekicilik yerine ciddiye hissi verir.

17.2.1.2. İnfomal Denge: Birbirinin aynısı olmayan nesnelerin dengesidir.İnfomal denge ile hazırlanan tasarımlarda tasarımcı daha yaratıcı serbestliği kazanır.Burada da dengeyi sağlamak önemlidir.

17.2.1.3. Radyal Denge: Tasarımın ana parçaları merkezi bir noktadan ayrıldığı zaman radyal denge oluşur.Desen ve Süsleme özellikleri odak

17.2.1.4. Yatay ve Dikey Denge: Yatay ve dikey denge simetrik veya asimetrik olabilir.Yatay çizgiler bulundukları yeri etkileyerek dikkat çeker.Dikey denge ise tasarımın hayali bir dik çizgi ile ikiye ayrılarak her iki parça arasında kurulan dengedir.Yatay çizgiler genişlik dikey çizgiler uzunluk etkisi yaratır.

17.2.2. Vurgu

Tasarımda verilmek istenen mesaj göze ilk çarpması gereken kısımdır.

17.2.3. Ritm

Tasarıma çizgi ve renkle katılan estetik görünümüdür.

17.2.4. Uyum

Modelin ayrıntıları ,kullanılan teknik, renk ve malzeme arasındaki doğruluk kullanımı ile estetik görünümün sağlanmasıdır.

7.2.5. Birlik

Tasarımdaki tüm parçalar birbirleri ile ve bütünle uyumlu olduğu zaman tasarımda birlik bütünlük sağlanır.

17.3. Tasarımın Süreçleri

Büyük kitlelere yaşama hakkını tanıyan endüstri çağında toplumlarda yatanyaratıcı güçlerin uyandırılması bir insanlık ideali oluyor. Günümüzde yeryüzünde ülkeler uygarlıkları teknik ve ekonomik gelişmeleri aynı aşamada olmadığı için büyük ayrılıklar gösteriyorlar. Ayrıca gelişmiş ülkelerde ortak bir insanlık anlayışından henüz çok uzak görünüyorlar. Bu yüzden yaratıcılığın en yüksekdeğerler olarak tanınması ve yaratıcı toplumların gelişmesinin önünde büyük engeller bulunuyor. Ancak yaratıcılığın önündeki bu büyük engeller kaldırıldığında yaratıcılığın yüksek değerler olarak tanınacağı en belirgin faktör olarak biliniyor. Yaratıcılığın da iki farklı temel faktöre dayandığı belirtiliyor. Birincisi makinenin ve endüstrinin ve seri üretim ilkesinin kaçınılmaz zorunluluğu ikincisi sanat ve zanaatın bütünlüğü birliğini ve ayrılmazlığını benimseyecek tasarımcının toplum karşısındaki görevi ve sorumluluğuyla ilgilidir. Çağdaş anlamda yaratıcı ürünlerini ya başkalarının kontrolünde başkalarına yaptıracak, ya da sanatsal değeri olan eser üretmek zorunda kalacaktır.

17.4. Tasarımda Konu ve Tema Belirleme

Doğada var olan objelerin bireyin zihnindeki iz düşümlerinin rüya ve hayal gücünün dışı yansıması olarak algıarsak tasarım, biçimsel olarak somutlaşan her tasarıma, sanatçının bakış tarzı, algılaması, etkilemesi, başka bir kavramsal biçime dönüştürmesi bir süreç içinde gerçekleşecektir. İnsan zihnindeki her izdüşüm yeni bir kavramsal biçime dönüşme sürecinde niteliksel ve boyutsal değişmelere uğrar ve busüreç içinde imgelemenin bir hikayesi oluşur.

Birincisi zihinsel faaliyet olarak yeni yaşamın imgesel modelini çizecek şekilde hayal gücü ve yaratıcı etkinliğin bir sonucu olarak, ikincisi maddi yaratım olarak, yani taştan, metalden, seslerden, sözcüklerden, vücut hareketlerinden vb. benzer sanatsal içeriğin nesnel taşıyıcısını var edecek şekilde, emeğin özel bir şekli olarak, birincisinde sanatın “içsel biçimi” yani sanatın içeriğini imgesel olarak somutlaştırılışı, ikincisinde ise sanatın “dışsal biçimi” yine sanatsal imgenin maddi gövdesi ortaya çıkar. Sonuç olarak tasarımın bir imgeden maddeye dönüşümü süresinde yaratının birinci etken olarak her zaman gündemde olduğu söylenebilir.

Sanatsal yaratılar yazı gibi düşünceyi somutlaştıran eylemlerdir. Dolayısıyla üretilcekleri ortam kayıtsız, şartsız özgürlüğün var olduğu toplumsal bir çevre olmalıdır. “Hiç kimse sanatçıya görevini nasıl yerine getireceğini söylemek, öğretmek, uyması gereken kurallar koymak, içinde kalması gereken sınırlar çizmek” durumunda olmamalıdır. Böylesi koşullandırma ve sınırlamalara karşı koymak kişisel yaratma hakkı ve eylemini önleyici engellerini aşmaya çalışmak sanatçının ne denli güç olursa olsun en doğal davranış biçimi olacaktır.

Ayrıca yaratma olgusunun en önemli ve onsuz olmaz kuralıdır özgürlük. Sosyal ve kültürel çevre gibi doğal çevrede yaratma serüveniyle yakından ilgili başka bir etkidir. Sayısız bitki ve hayvan türlerinin birbirinden farklı zenginlikte, form, renk, doku görüntülerinden oluşan bir sergidir. Doğa; sıradan insanı bile hayran bırakan bu görsel şölen karşısında sanatçının etkilenmemesi olası değildir. Çevresini algılamaya çok tutkulu alıcı ve yansıtıcı olan bir sanatçı için her zaman en önemli esin kaynağı doğa olmuştur. (Özbağı, 1993, s.29).

18. TAKI TASARIMI

İnsanların vücutlarını ve elbiselerini süslemeleri ise çok eski devirlere dayanmaktadır. Güzel görünmek insanın yaradılışından gelme bir duygudur (Özbağı, 1993, s.50).

Takı süslenmenin dışında inançlara ve geleneklere bağlı kalarak hazırlanmakta, bu amaçla hazırlanan takılar toplumun inançlarını yansıtmaları bakımından kutsal sayılmaktadır. (Özbağı, 1993, s.13).

Süslenme amacıyla kullanılan takıların doğa ve inanç ilişkileri sonucu ortaya çıktığı bilinmektedir. Önceleri çevrelerinde ne bulmuşlarsa süs takısı olarak kullanan insanlar, madeni eritmeyi, işlemeyi öğrendikten sonra madenlere birtakım biçimler vererek takı haline getirmişlerdir.

Gerek süslenme gerekse inançları yansıtmak ve bir mesaj iletmek amacıyla yapılan takıların yapımında kullanılan teknikler ve ince ustalık günümüze kadar ulaşmıştır. Bugün hala aynı teknikler kullanılarak, değişik çalışmalar yapılmaktadır.

Takı, insanların var oluşlarından beri insanın sosyal yaşamı içinde sadece bir sanat kolu olmakla kalmamış, aynı zamanda kişinin sosyal sınıfını ve beğenisini de yansıtmıştır.

Tasarım tasarımlama işi ya da tasarlanan biçim diye tanımlanmaktadır. Osmanlıca karşılığı olarak ta tasavvurdur. Tasarımlamak ise bir şeyin biçimini zihinde canlandırmak tasavvur etmek şeklinde özetlenebilir. (Özbağı, 1993, s.54).

18.1. Takının Giyimdeki Yeri ve Önemi

Takılar giyimi vurgulama açısından süslemede kullanılan tamamlayıcı unsurlardır.

Giyimi tamamlayan aksesuarların seçiminde de giyimde gözetilen ortak ilkelere uymak gerekir. Giyimimiz ve aksesuarlarımız arasında bir oran, ritm, denge, ahenk ve beraberlik olmalıdır.(Gökçesu, 2002, s.96).

18.2. Takı Seçimini Etkileyen Faktörler

Günümüzde takılar yapılışı, süsleme, maden vb. türde özelliklere göre ayrılmasına rağmen takılarda esas belirleyici özellikler ana hatlarıyla şöyle sıralanabilir.

- Kullanacak kişinin yaşı
- Kullanacak kişinin fizik özelliği
- Beraber kullanılacak kıyafetin rengi, deseni ve modeli
- Kullanılacağı yer ve zaman
- Günün modası
- Ekonomik faktörler
- Kıyafetin rengi, deseni ve modeli(Gökçesu, 2002, 97).

18.3. Takı Yapımında Kullanılan Araç Ve Gereçler

18.3.1. Araçlar

18.3.1.1. Kargaburun

Bit sıkıştırmada, halka açma kapamada kullanılır



Şekil 2. Kargaburun

18.3.1.2. Yankeski

Çivi ve tel kesmede kullanılır.



Şekil 3.Yankeski

18.3.1.3. Yuvarlak Uçlu Pense

Yuvarlak uçlu pense; çivi ve bakır telle halka yapmada kullanılır.

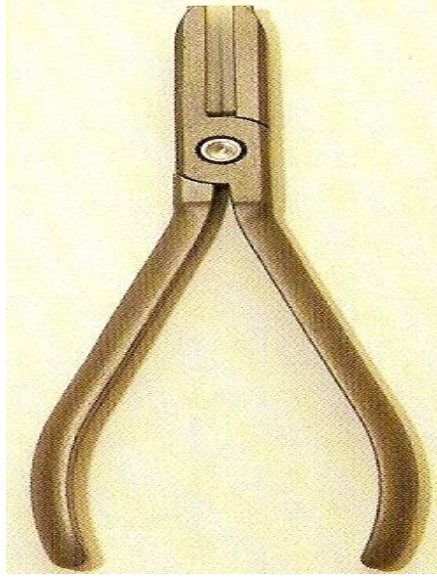


Şekil 4. Yuvarlak uçlu pense
(Halka Kıvrırma Aleti)

18.3.1.4. Naylon Uçlu Pense

Naylon uçlu pense ise, Bakır telleri ve uzun çivileri kaplamalarına zarar

vermeden düzleştirmede kullanılır.



Şekil 5. Plastik Uçlu Pense

18.3.1.5. Silikon Tabancası

Elektrik ile ısıtılan silikon tabancadan sıcak olarak çıkarak yapıştırma işlemlerinde kullanılır.



Şekil 6. Silikon Tabancası

18.3.1.6. Çakmak/Makas

Misina ve naylon iplikleri yakmak için çakmak, kesmek için makas kullanılır.



Şekil 7. Çakmak / Makas

18.3.1.7. Mezura/Cetvel

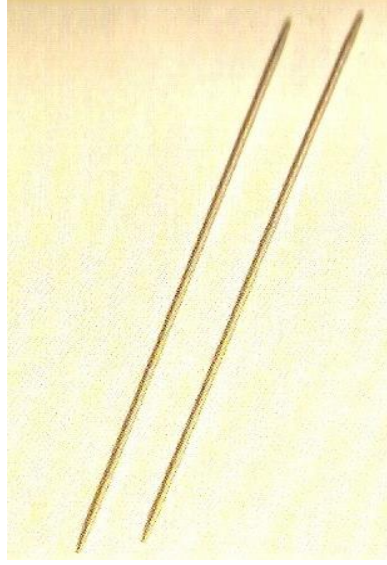
Ölçü almak için kullanılırlar.



Şekil 8. Mezura / Cetvel

18.3.1.8. Şiş

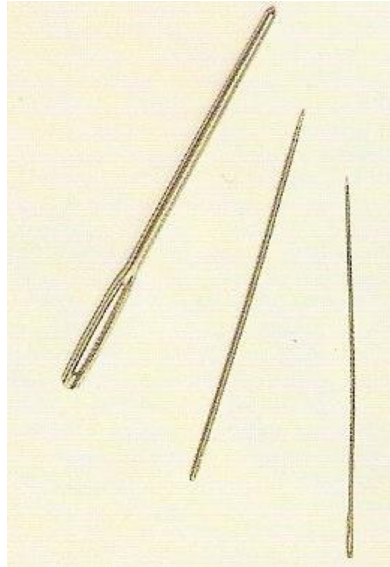
Örgü tekniği kullanılarak yapılan takı modellerinde kullanılır.



Şekil 9. Şiş

18.3.1.9. İğneler

İşleme ve bazı ipliklerde yardımcı olarak kullanılır.



Şekil 10. İğneler

18.3.1.10. Tığ

Örgü tekniği kullanılarak yapılan takı modellerinde kullanılır.



Şekil 11. Tığ

18.3.2. Gereçler

18.3.2.1. Zincir

Zincir, Çivi kıvrırma tekniği ile yapılan takılarda kullanılır.



Şekil 12. Zincir

18.3.2.2. Mumlu İplik

Mumlu İplik, Bağlama tekniği ile yapılan takı modellerinde kullanılır.



Şekil 13. Mumlu iplik

18.3.2.3. Misina

Misina, misina örgü tekniği ile yapılan takı modellerinde kullanılır. Farklı kalınlıkları bulunmaktadır.



Şekil 14. Misina

18.3.2.4. Bakır Tel

Çeşitli kalınlık ve renklerde bulunan bakır telden ise halkalar metal ve

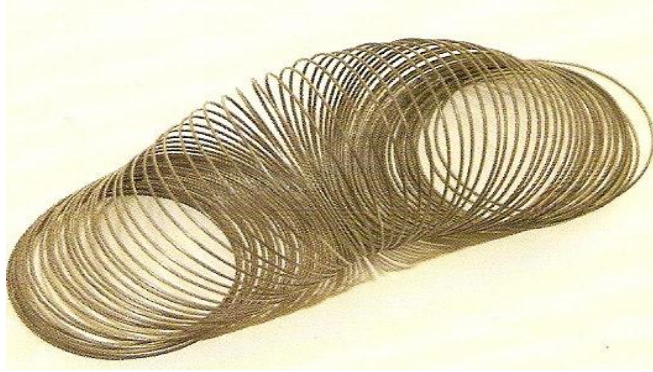
boncuk süslemeler yapılır.



Şekil 15. Bakır tel

18.3.2.5. Bilezik Teli

Bilezik teli, istenilen sıra sayısı kadar kesilerek kullanılır.



Şekil 16. Bilezik teli

18.3.2.6. Naylon İplik

Naylon iplik, şiş ya da tığ örgüsü kullanılarak yapılan modellerde, dokuma

ve işlemlerde kullanılır.



Şekil 17. Naylon iplik

18.3.2.7. Çelik Teller

Çelik teller, kırılıgandır, çeşitli kalınlıkları ve renkleri vardır.



Şekil 18. Çelik teller

18.3.2.8. Deri İp(Sırım)

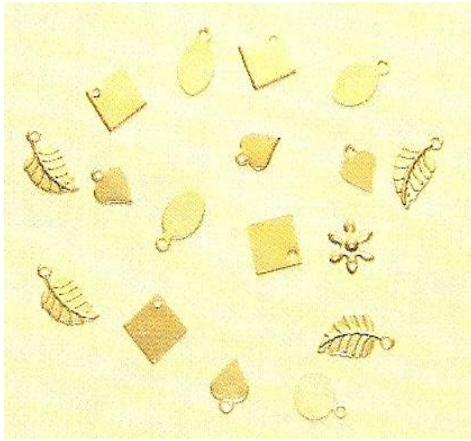
Genel olarak bağlam tekniği ile yapılan takı modellerinde kullanılır.



Şekil 19.Deri ip(Sırım)

18.3.2.9. Metal Uç Sallantıları, Döküm Uç Sallantıları

Kolyelerde ve bilekliklerde zincir üzerine ya da boncukların uçlarına takılan parçalardır.



Şekil 20. Metal uç sallantıları



Şekil 21.Döküm uç sallantıları

18.3.2.10. Kolye kapama aparatı

Birden çok sıradan oluşan kolye modellerinde dizi uçlarını bir araya toplamak için kullanılır.



Şekil 22. Kolye kapama aparatı

18.3.2.11. Bit, Halka

Bit, Açık ve kapalı çeşitleri vardır. Hayalet tel çalışmalarında boncukları sabitlemek için ve düğüm kapama yaparken misinin ucuna takılır.

Halkalar, kolyeler bittiğinde boncuk ilavelerinde ve birleştirme yaparken kullanılır. Çeşitli büyüklük ve renkleri vardır. Takı yapımında daha çok 4 mm ve 8 mm arasındaki halkalar kullanılır.



Şekil 23. Bit



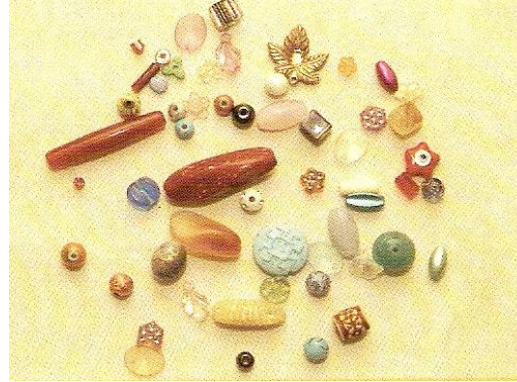
Şekil 24. Halka

18.3.3. Boncuk Çeşitleri

Boncuklar; tahta, cam, deri, plastik vb. hammaddeler kullanılarak çeşitli boyutlarda ve biçimlerde, delikli veya deliksiz olarak üretilen malzemelerdir.



Şekil 25.Çeşitli Cam Boncuklar



Şekil 26. Plastik Boncuklar



Şekil 27. Mineli Orta Boncuklar

19.TAKI YAPIMINDA KULLANILAN TEKNİKLER

19.1. Dizme Tekniği

İp, deri, misina, hayalet tel vb. maddeler kullanılarak, boncuk ya da farklı metallerin bunların üzerinde belirli bir sıraya göre ya da tamamen dağınık biçimde geçirilmesi sonucu oluşan sıralarda kullanılan bir tekniktir.



Şekil 28. Dizme Tekniği ile Yapılmış Kolye

19.2.Büküm Tekniği

20.2.1. Çivi kıvrma

Boncukları, derileri ya da metal parçaları birbirine birleştirmede kullanılan çivinin boncuğun içinden geçirilerek iki ucuna yuvarlatıcı pense yardımıyla halka yapılması için kullanılan tekniktir. Bu şekilde hazırlanan boncuklar halkalar yardımıyla birbirine tutturulur.



Şekil 29. Çivi Kıvrma Tekniği İle Yapılmış Kolye

19.2.2. Tel kıvrma

Bakır tele boncuk geçirdikten sonra tele istenilen şekil vermede ellerin kullanıldığı bir tekniktir.



Şekil 30. Tel kıvrırma tekniği ile yapılmış kolye

19.3. Örgü Tekniği

Örgü yapım tekniğinde kullanılan çeşitli araç ve gereçler yardımıyla örgü tekniklerinin takı yapımına uyarlanması sonucu oluşan bir tekniktir.

5 değişik çeşidi vardır.

19.3.1. Şiş Örgüsü ile Takı Yapımı: Çeşitli kalınlıktaki iplikler, deri iplik, mumlu iplik boncuklar ve metal parçaların şiş örgü tekniği ile birbirine tutturulması sonucu oluşan takı modelleridir.



Şekil 31. Şiş Örgü Tekniği ile Yapılmış Kolye

19.3.2. Tığ Örgüsü ile Takı Yapımı: Çeşitli iplikler, teller, boncuklar, taşlar ve metal malzemeler kullanılarak yapılan takı çeşididir.



Şekil 32. Tığ Örgüsü Tekniği ile Yapılmış Kolye

19.3.3. Misina Örgü ile Yapılan Takı Yapımı: Misinanın kalınlığı modele uygun olarak seçilir. Kolye, bileklik veya yapılacak ürüne göre misina ile ölçü alınır, ölçünün iki katı belirlenerek kesilir.



Şekil 33. Misina Örgü Tekniği ile Yapılmış Kolye

19.3.4. Makrome(El Düğümü) ile Yapılan Takı Yapımı: El düğümü teknikleri kullanarak yapılan takı modellerinde mumlu iplikler, deri iplikler, çeşitli boncuklar ve metal malzemeler kullanılır.



Şekil 34. Makrome ile Yapılmış Kolye

19.3.5. Makara Örgü Tekniği ile Takı Yapımı: Yuvarlak ve ortasında delik bulunan makaranın etrafına çakılmış olan çiviler yardımıyla yuvarlak olarak yapılan ve arasına boncukta konulabilen örgüden oluşan tekniktir.



Şekil 35. Makara Örgü Tekniği ile Yapılmış Kolye

19.4. Dokuma Tekniği

19.4.1.Elde Boncuk Dokuma Tekniği: Yapılacak ürüne uygun desen oluşturulur. Naylon ipe istenilen kalınlıkta kum boncuk dizilir.2. sırada ipe boncuk almadan birer boncuk boşluk bırakarak diğer boncuklardan geçirilir. 3. Sırada işlemi iğneye boncuk alarak ve yine 1'er tane boncuk alarak devam edilir. İşlem istenilen uzunlukta olunca bitmiş parçanın iki ucuna kapama klipsi takılır.



Şekil 36. Elde Boncuk Dokuma Tekniği ile Yapılmış Bileklik

19.5. İşleme Tekniği: Farklı özellikteki iplikler, boncuklar, kumaşlar vs. kullanılarak bir desen göre ya da tamamen özgün olarak yapılan takı çeşididir.



Şekil.37. İşleme Tekniği ile Yapılmış Kolye

19.6. Bağlama Tekniği

Boncuklar ve metal parçaların mumlu ip ya da deri ip üzerinde düğüm yapılarak sabitlenmesi sonucu kullanılan tekniktir.



Şekil 38. Bağlama Tekniği ile Yapılmış Takı

II. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Nergis, PAŞU ‘Halk Eğitim Merkezlerindeki Takı Tasarımı Dersinin İncelenmesi’ adlı yüksek lisans tezinde takı tasarımı ve kullanılan programları hakkında bilgi verilmiştir.

Bu araştırmada halk eğitim merkezlerinin içinde olan konumu belirlenmiştir. Halk eğitim merkezleri, insanların birey olarak istek ve ihtiyaçlarını saptayarak bunların doğrultusunda yeni programlar geliştirip uygulama imkanı sağlamaya çalışarak halkın beklentilere cevap verecek alanlar ortaya çıkmıştır.

Halk eğiti merkezlerindeki takı tasarımı kursunun diğer kurslara göre tercih edilme yoğunluğu karşılaştırılmıştır.

Araştırmada 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Ankara İli, Çankaya, Keçiören ve Yenimahalle ilçelerindeki Halk Eğitim Merkezlerindeki Takı Tasarımı kursuna katılan kursiyerlerin görüşleri alınarak anket uygulanmıştır. Çıkan sonuçlar sayısal verilerle tablolastırılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, var olan durumu araştırmaya yönelik olması nedeniyle betimsel araştırmalardan tarama modellerinin içerisine girmektedir.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evrenini 2009-2010 öğretim yılına Afyon ili, Emirdağ, Şuhut, Bayat, Bolvadin, Çay, Sultandağı, Başmakçı ilçelerindeki Halk Eğitim Merkezlerindeki Takı Tasarımı kursuna katılan kursiyerler oluşturmaktadır. Bu evrenden tesadüfi seçilen 120 kursiyer araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmadan yararlanmak üzere ilgili literatür taraması yapılmış, konu ile ilgili tez, makale ve diğer kaynaklar incelenmiştir.

Halk Eğitim Merkezindeki kursiyerlerin Takı Tasarımı Dersi hakkındaki görüş ve beklentilerini belirlemek amacıyla, ilgili literatür doğrultusunda ve uzman görüşlerine dayanarak anket hazırlanmıştır.

Bu anket Takı Tasarımı dersinin işleyişi, araç-gereç, teknik, yapılan ürünler ve kursiyerlerin kursa geliş amaçlarını belirleyecek bilgilerden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması ve İstatistiksel Analiz

Hazırlanan anket kursların sonuna doğru araştırmacı tarafından kursiyerlere uygulanmıştır.

Verilerin analizinde SPSS (Statistical Package For Social Sciences) programı kullanılmıştır. Ölçme aracının geliştirilmesinde ve verilerin analizinde ölçme ve değerlendirme uzmanının görüşlerine başvurulmuştur.

Verilerin analizinde yüzde, frekans ve ortalama alınmış ve bulgular tablolar haline gelmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın genel amacı doğrultusunda aranan cevaplara ilişkin toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

1.Kursiyerlerin Kişisel Niteliklerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde kursiyerlerin cinsiyet, yaş, meslek, öğrenim durumu gibi bilgiler incelenmiştir.

Tablo 1: Kursiyerlerin Yaş Aralıklarını Gösteren Dağılım

Yaş Aralığı	f	%
15-25	19	15,8
26-35	34	28,3
36-45	45	37,5
46 ve üzeri	22	18,3
TOPLAM	120	100

Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan kursiyerlerin % 15,8'i 15-25 yaş aralığında, % 28,3'ü 26-35 yaş aralığında, % 37,5'i 36-45 yaş aralığında, %18,3ü ise 46 yaş ve üzerindedir.

Kursiyerlerin Cinsiyet Durumu araştırıldığında ise araştırmaya katılan kursiyerlerin tamamının kadın olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuçlara göre takı tasarımı daha çok kadınların ilgi alanına girmektedir.

Tablo 2: Kursiyerlerin Eğitim Durumunu Gösteren Dağılım

Öğrenim Durumu	f	%
Okur-yazar değil	2	1,6
Okur-yazar	6	5
İlköğretim	17	14,1
Lise	59	49,1
Önlisans	20	16,6
Lisans	15	12,5
Yüksek Lisans	1	0,83
TOPLAM	120	100

Tabloya baktığımızda kursiyerlerin % 5'i okur-yazar değil, % 6,6'sı okur-yazar, % 14,1'i ilköğretim, % 50'si lise, % 23,3'ü ön lisans, % 0,83'ü ise yüksek lisans mezunu olduğunu görmekteyiz.

Tablo 3: Kursiyerlerin Meslekleri ile İlgili Dağılım

Meslek	f	%
Ev hanımı	105	87,5
Memur	5	4,16
Öğretmen	8	6,66
Avukat	1	0,83
Doktor	1	0,83
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin % 87,5'i ev hanımı, % 4,16'sı memur, % 6,66'sı öğretmen, % 0,83'ü avukat ve doktor olduğu görülmektedir.

2.Takı Tasarımı Programının İçeriği ve İşleyişi ile İlgili Bulgular

Tablo 4: Halk Eğitim Merkezlerinin Fonksiyonları ile İlgili Dağılım

Halk Eğitim Merkezleri	f	%
Tüm yaş gruplarına açık olması	15	12,5
Meslek edindirme merkezi olması	7	5,83
Sosyal aktivite aracı olması	9	7,5
Boş zamanları değerlendirme	14	11,6
Hepsi	75	62,5
		100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin halk eğitim merkezlerinin % 12,5'i tüm yaş gruplarına açık olması, % 5,83'ü meslek edindirme merkezi olması, %75'i sosyal aktivite aracı olması, % 11,6'sı boş zamanları değerlendirme, % 62,5'i hepsi olduğunu düşündüğü tespit edilmiştir.

Tablo 5: Kursiyerlerin Halk Eğitim Merkezlerinin Hazırlamış Olduğu Kurslardan Hangilerine Katıldığı ile İlgili Dağılım

Halk Eğitim Merkezleri Kurslarına Katılma	f	%
Nakış	40	33,3
Kumaş boyama	32	26,6
Ahşap boyama	34	28,3
Yağlı boya resim	10	8,3
Vitray	9	7,5
Yapma çiçek	13	10,83
Takı tasarımı	120	100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin % 33,3'ü nakış, % 26,6sı kumaş boyama, % 28,3'ü ahşap boyama, % 8,3'ü yağlı boya resim, % 7,5'i vitray, % 10,83'ü yapma çiçek, % 100'ü ise takı tasarımı cevabını vermiştir.

Bu sonuca göre kursiyerler takı tasarımı kursuna katılmadan önce de halk eğitim merkezlerinin hazırlamış olduğu kurslara katılmıştır.

Tablo 6: Kursiyerlerin Katıldıkları Kursu Nasıl Duydukları ile İlgili Dağılım

Kurstan Haberdar Olma Durumu	f	%
Çevreden	80	66,6
Gazetelerden	7	5,83
Kitle iletişim araçlarından (Radyo- Televizyon)	4	3,3
Bilgisayar(İnternet)	6	5
Afiş ve reklamlardan	14	11,6
Halk Eğitimin tanıtımı ile	9	7,5
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin % 66,6'sı çevreden, % 5,83'ü gazetelerden, %3,3'ü kitle iletişim araçlarından, % 5'i bilgisayar (internet), % 11,6'sı afiş ve reklamlardan, % 7,5'i ise halk eğitimi tanıtımları ile cevabını vermiştir.

Bu sonuca göre kurs tanıtımının en iyi en iyi yapılaş şeklinin çevreden alınan haberler olmasına karşın, halk eğitim merkezleri ile ilgili afiş ve reklamlarında önemli katkısı olduğu görülmüştür.

Tablo 7: Takı Tasarımı Dersinin Amaçları ile İlgili Dağılım

Takı Kursu Amaçlarına Ulaştınız mı	f	%
Hiç	8	6,6
Az	17	14,1
Çoğu zaman	46	38,3
Her zaman	49	40,8
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin % 6,6'sı hiç, % 14,1'i az, % 38,3'ü çoğu zaman, % 40,8'inin her zaman cevabını verdikleri görülmektedir.

Bu sonuca göre kursiyerlerin büyük bir çoğunluğunun katıldıkları kursun amaçlarına ulaştıkları görülmektedir.

Tablo 8: Takı Tasarımı Programındaki Konular ile İlgili Dağılım

Takı Tasarımı konularını yeterlilik düzeyi	f	%
Hiç	4	3,3
Az	38	31,6
Çoğu zaman	61	50,8
Her zaman	17	14,16
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin % 3,3'ü hiç, % 31,6'sı az, %50,8'i çoğu zaman, % 14,16'nın her zaman cevabını verdikleri görülmektedir.

Bu sonuca göre kursiyerlerin büyük bir çoğunluğu programda yer alan konuları yeterli olarak görmektedir.

Tablo 9: Takı Tasarımı Programındaki Konuların Yürütülmesinde Yararlanılan Ders Araçları ile İlgili Dağılım

Takı Tasarımı dersindeki ders araçları yeterlilik düzeyi	f	%
Hiç	9	7,5
Az	28	23,3
Çoğu zaman	56	46,6
Her zaman	27	22,5
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin % 7,5'i hiç, % 23,3'ü az, %46,6'sı çoğu zaman, % 22,5'inin her zaman cevabını verdikleri görülmektedir.

Bu sonuca göre kursiyerlerin büyük bir çoğunluğu programın yürütülmesinde kullanılan ders araçlarını yeterli bulmuştur.

Tablo 10: Takı Tasarım Dersinin Tercih Edilmesi ile İlgili Dağılım

Takı Tasarımı dersinin sevilme derecesi	f	%
Hiç	1	0,8
Az	11	9,16
Çoğu zaman	43	35,8
Her zaman	65	54,16
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin % 0,8'i hiç, % 9,16'sı az, % 35,8'i çoğu zaman, % 54,16'sının her zaman cevabını verdikleri görülmektedir.

Bu sonuca göre kursiyerlerin takı tasarımı dersine sevak katıldıkları görülmüştür.

Tablo 11: Takı Tasarımı Kursu Beklentileri ile İlgili Dağılım

Takı Tasarımı dersinin beklentilere cevap verme derecesi	f	%
Hiç	3	2,5
Az	14	11,6
Çoğu zaman	49	40,83
Her zaman	54	45
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin % 2,5'i hiç, % 11,6'sı az, % 40,83'ü çoğu zaman, % 45'inin ise her zaman cevabını verdikleri görülmektedir.

Bu sonuca göre takı tasarımı dersinin kursiyerlerin beklentilerine cevap verdiği görülmüştür.

Tablo 12: Takı Tasarımı Dersinde Yapılan Ürünleri Sergileme İmkânı ile İlgili Dağılım

Takı Tasarımı dersinde yapılan ürünleri sergileme	f	%
Hiç	24	20
Az	32	26,6
Çoğu zaman	45	37,5
Her zaman	19	15,8
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin % 20'si hiç, % 26,6'sı az, % 37,5'i çoğu zaman, % 15,8'inin her zaman cevabını verdiği görülmektedir.

Bu sonuca göre takı tasarımı dersinde yapılan ürünlerin sergilenmesi bazı kursiyerler tarafından sorun olarak görülmekle birlikte bir çok kursiyerlerin rahatlıkla sergileme imkânı bulduğu görülmüştür.

Tablo 13: Takı Tasarımı Dersinde Yapılan Ürünlerle Piyasadaki Ürünlerin Benzerliği ile İlgili Dağılım

Takı Tasarımı kursu ile piyasadaki Ürünler arasındaki benzerlik	f	%
Hiç	4	3,3
Az	35	29,1
Çoğu zaman	51	42,5
Her zaman	30	25
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin % 3,3'ü hiç, % 29,1' az, % 42,5'i çoğu zaman, % 25'inin her zaman cevabını verdiği görülmektedir.

Bu sonuca göre takı tasarımı kursunda kullanılan tekniklerle oluşturulan ürünler piyasadaki ürünlerle benzerlik göstermektedir.

Tablo 14: Takı Tasarımı Dersinde Yapılan Ürünlerle Piyasadaki Ürünlerin İlgi Çekiciliği ile İlgili Dağılım

Takı Tasarımı kursunda yapılan ürünlerin ilgi çekiciliği	f	%
Hiç	-	-
Az	23	19,1
Çoğu zaman	61	50,8
Her zaman	36	30
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin % 3,3'ü hiç, % 19,1'i az, % 50,8'i çoğu zaman, % 30'unun her zaman cevabını verdiği görülmektedir.

Bu sonuca göre kursiyerlerin büyük bir çoğunluğu takı tasarımı dersinde yapılan ürünleri ilgi çekici bulmaktadır.

Tablo 15:Yapılan Takıların Nasıl Değerlendirildiği ile İlgili Dağılım

Yapılan takıların değerlendirme durumu	f	%
Sevdiklerime hediye ediyorum	37	30,8
Ailem bütçeme katkı sağlamak için satıyorum	53	44,1
Sergiliyorum	30	25
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde bu soruya verilen cevabın % 30,8'i sevdiklerime hediye ediyorum, % 44,1'i aile bütçeme katkı sağlamak için satıyorum, % 25'inin ise yaptıkları takıları sergiledikleri görülmektedir.

Bu sonuca göre kurslara katılan kursiyerlerin büyük bir çoğunluğu yapmış oldukları ürünleri satarak aile bütçelerine katkı sağlamayı düşünürken sevdiklerine hediye olarak verenlerin de büyük bir kısmı oluşturduğu görülmüştür.

Tablo 16: Kursiyerlerin Takı tasarımı Kursunu Tercih Etme Nedenleri ile İlgili Dağılım

Takı Tasarımı Kursunu Tercih Etme Nedeni	f	%
El becerimi geliştirmek için	18	15
Meslek edinmek için	10	8,3
Boş zamanlarımı değerlendirmek için	80	66,6
Yaptığım takıları satarak aile bütçesine katkı sağlamak için	12	10
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde kursiyerlerin % 15'i el becerilerini geliştirmek için, % 8,3'ü meslek edinmek için, % 66,6'sı boş zamanlarını değerlendirmek için, % 15'i ise yaptığım takıları satarak aile bütçesine katkı sağlamak için cevabını verdiği görülmektedir.

Bu tablodan elde edilen sonuçlara göre kursiyerlerin kursa geliş amaçlarının büyük bir çoğunluğunu boş zamanlarını değerlendirme oluşturmakta, el becerisini geliştirmek için gelenler ise ikinci sırada yer almaktadır. Yaptığı takıları satarak aile bütçesine katkı sağlamak isteyenler üçüncü sırada yer almaktadır ve bunu meslek dinmek için gelenler takip etmektedir.

Tablo 17: Yapılan Ürün Model Tespiti ile ilgili Dağılım

Yapılan Ürün Modelinin Nasıl Tespit Edildiği	f	%
Yapılmış hazır modellerden	42	35
Kitap ve dergilerden	48	40
Bilgisayardan	10	8,3
Kendim tasarlıyorum	18	15
Kitle iletişim araçlarından(Radyo- Televizyon)	2	1,6
TOPLAM	120	100

Tablo göz önüne alındığında kursiyerlerin % 35'iyapılmış hazır modellerden, % 40'ı kitap ve dergilerden, %8,3'ü bilgisayarlardan, % 15'i kendim tasarlıyorum, % 1,6 sı ise kitle iletişim araçlarından yanıtını vermiştir.

Bu sonuca göre takı tasarımı kurslarında en çok kullanılan kitaplar ve daha önceden yapılmış modeller oluşturmaktadır. Buna göre takı tasarımı kaynak konusunda bir sıkıntı yaşanmadığı sonucuna varabiliriz. Bunun yanında yapacağı takıyı kendisi tasarlamaktan hoşlanan kişilerin varlığını da göz ardı etmemek gerekir.

3. Takı Tasarımı Dersinde Kullanılan Malzemeler ile İlgili Bulgular

Tablo 18: Kullanılan Malzeme ile İlgili Dağılım

Kullanılan Malzeme Temini	f	%
Yurtdışından temin ediyorum	3	2,5
Kursu veren yer temin ediyor	5	4,16
Kurslar için malzeme satan yerlerden	112	93,3
TOPLAM	120	100

Tabloya bakıldığında % 2,5'i yurtdışından temin ediyor, % 4,16'sı kursu veren yer temin ediyor, % 93,3'ü ise kurslar için malzeme satan yerlerden temin ediyor olduğu görülmektedir.

Bu sonuca göre piyasada bu kurslar için malzeme satan yerlerin sayıca çok fazla olduğu ve malzeme sıkıntısı yaşanmadığı görülmektedir.

Tablo 19: Takılarda Kullanılan Rengi Belirleyicileri ile İlgili Dağılım

Kullanılan Malzeme Rengi Belirleyicisi	f	%
Kıyafete uygun olması	94	78,33
Modaya uygun olması	21	17,5
Hazır modele uygun olması	2	1,6
Tasarıma uygun olması	3	2,5
TOPLAM	120	100

Tablo incelendiğinde malzeme rengi belirleyicilerinin % 78,33'ü kıyafete uygun olması, % 17,5'i modaya uygun olması, % 1,6'sı hazır modele uygun olması, % 2,5'i ise tasarıma uygun olması olduğu görülmektedir.

Bu sonuca göre takılarda kullanılan belirleyicilerin en başında kıyafete uygun olması gelmektedir. Bunu kullanılan yere uygunluk ve modaya uygun olması takip etmektedir.

Tablo 20: Takılarda En Çok Kullanılan Hammaddeler ile İlgili Dağılım

Hammaddeler	Hiç		Az		Genellikle		Her Zaman	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Taş	14	11,6	21	17,5	34	28,3	51	42,5
Plastik	10	8,3	24	20	53	44,16	33	27,5
Cam	12	10	32	26,6	45	37,5	31	25,8
Seramik	40	33,3	50	41,6	14	11,6	16	13,3
Polyester	64	53,3	25	20,83	12	10	16	13,3
Deri	35	29,1	45	37,5	17	14,16	22	18,3
Tahta	21	17,5	41	34,1	10	8,3	48	40
Metal	4	3,3	6	5	30	25	80	66,6

Tablo incelendiğinde her zaman kullanılan hammaddelerin başında % 66,6 ile metal, %, % 42,5 ile taş, % 40 ile tahta ile taş gelmektedir. Genellikle kullanılan malzemelerin başında ise % 44,16 ile plastik olduğu görülmektedir.

Bu sonuca göre takı tasarımında kullanılan hammaddelerin genellikle metallerden, plastiklerden ve taşlardan üretilmektedir.

4. Takı Tasarımı Dersinde Kullanılan Teknikler ile İlgili Bulgular

Takı tasarımı dersinde kullanılan teknikler hakkında elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 21: Takı Yapımında En Çok Kullanılan Teknikler ile İlgili Dağılım

Hammaddeler	Hiç		Az		Genellikle		Her Zaman	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çivi Kıvrırma	2	1,6	5	4,16	29	24,6	84	70
Misina Örgü	-	-	52	43,3	48	40	20	16,6
Tığ Örgü	5	4,16	64	53,3	42	35	9	7,5
Şiş Örgü	48	40	52	42,3	13	10,83	7	5,8
Makara Örgü	84	70	24	20	10	8,3	2	1,6

Tablo incelendiğinde genel olarak %70 ile çivi kıvrırma her zaman yapılırken, %40 ile misina örgü çoğu zaman, %35 ile genellikle tığ örgü olduğu görülmektedir.

Bu sonuca göre takı yapımında en çok kullanılan teknikler çivi kıvrırma, misina örgü ve tığ örgüsü olup makara örgünün tercih edilmeyen teknikler arasında olduğu görülmüştür.

5.Takı Tasarımı Dersinde Yapılan Ürünler ile İlgili Bulgular

Takı tasarımı dersinde yapılan ürünlerle ilgili bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 22: En Çok Yapılan Takı Çeşitleri ile İlgili Dağılım

Hammaddeler	Hiç		Az		Genellikle		Her Zaman	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kolye	-	-	-	-	24	20	96	80
Yüzük	13	10,83	48	40	51	42,5	8	6,6
Bileklik	9	7,5	29	24,6	42	35	40	33,3
Kemer	88	73,3	18	15	9	7,5	5	4,16
Alınlık	76	63,3	12	1	26	21,6	6	5
Küpe	-	-	5	4,16	45	37,5	70	58,3

Tablo incelendiğinde %80 ile kolye her zaman yapılanlar arasında ilk sırada yer almaktadır. %58,3 ile küpe, %33,3 ile bileklik genellikle yapılanlar arasında yer almıştır.

Bu sonuca göre takı yapımında en çok yapılan ürünler kolye, küpe ve bileklikten oluşmaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsanoğlunun var olduğu ilk günden beri, gerek ihtiyaçlar gerekse dinsel inançlar sonucunda yaptıkları ürünler, değişen yaşam koşulları ve teknolojik gelişmeler ışığında ihtiyaç halinden çıkmış ve tamamen dekoratif özellik kazanmıştır. Ürünlerin kültür taşıyıcı özellikte olmasının yanı sıra insan ruhuna da hitap etmesi binlerce yıldır geçerliliğini korumasını da beraberinde getirmiştir.

Bu çalışmada halk eğitimi merkezlerinin günümüzde içinde bulunduğu konum belirlenmiştir. Halk eğitim merkezleri, insanların birey olarak isek ve ihtiyaçlarını saptayarak bunların doğrultusunda yeni programlar geliştirip uygulama imkanı sağlamaya çalışarak halkın beklentilerine cevap verecek alanlar ortaya çıkarmıştır.

Halk eğitim merkezleri yaş sınırı olmadığı için örgün eğitim kurumlarının karşılayamadığı ihtiyaçları da karşılamaktadır. Örgün eğitim ile birlikte devam edebildiği gibi örgün eğitim merkezlerinde eğitim alma şansı yakalayamamış bireylere de meslek edinmeye yönelik çalışmalar da yaparak varlığını devam ettirip insan hayatına verdiği önemi kanıtlamıştır.

Takı tasarımı kurslarını tercih eden kişilerin genellikle boş zaman değerlendirmek aynı zamanda da yeni bir şeyler öğrenip bunları evlerinde de uygulamak isteyen ev hanımlarından ve işten arta kalan zamanlarında kurslara katılıp stresten uzaklaşıp, kendilerine vakit ayırıp, iş yerinde yaşadığı sıkıntılarında bir nebze de olsun kurtulmak isteyen kişilerden oluştuğu tespit edilmiştir.

Kurslara katılım bireylerin istekleri doğrultusunda olduğu için kursiyerlerin hemen hemen hepsinin katıldıkları kursu sevdiği görülmektedir.

Takı tasarımı kursunun günümüzde en çok tercih edilen el sanatları kursları arasında olduğu tespit edilmiştir. Gerekli olan malzemeler konusunda bir sıkıntı

olmaması ve malzemelerin günümüz modasıyla uyumlu olması, gerek yapılan ürünler gerekse kursu tercih edenler için çok fazla ara sağlamaktadır.

Bununla birlikte kurslarda yapılan ürünlerin sergilenmesi sadece kurs sonu sergileriyle sınırlı olduğu için kursiyerlerin bu konuda sıkıntı yaşadığı görülmüştür.

Kursiyerlerin kurslara kendi istekleri doğrultusunda katılmış olmalarına rağmen yeterince araştırmacı olmadıkları görülmüştür.

Takı Tasarımı ile ilgili kaynakların ve malzemelerin yeterli olmasına rağmen kursta uyguladıkları ile yeni tasarımlar oluşturan kursiyer sayısının çok az olduğu tespit edilmiştir. Buna göre daha öncede belirttiğimiz gibi kurslarda katılım amacı genel olarak boş zaman değerlendirmek ve stresten uzaklaşmak oldu için kursiyerlerin kendilerini yeni bir şey üretmek zorunda görmediği sonucuna varılabilir.

Halk eğitim merkezleri Takı Tasarımı kursunda kursiyerlere istekleri doğrultusunda bir eğitim verildiği, kursiyerlerin kursa karşı ilgili olduğu, derslerin yürütülmesinde görev alan eğitimcilerin eğitim durumlarının geçmiş yıllara göre daha yüksek olduğu programların amacına ulaştığı sonucuna varılmıştır.

Öneriler

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, ilgililere ve bu konuda yapılacak araştırmalara yön göstermesi amacıyla aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Yapılan ürün çeşitleri çoğaltılmalıdır.
2. Halk eğitim merkezlerindeki el sanatları kurslarının birkaç alanla sınırlı kalmaması için tanıtıcı filmler hazırlanmalıdır.
3. Öğrenciler tasarımlarında malzeme ve teknik seçiminde serbest bırakılmalı, özgün çalışmalar yapmaları sağlanmalıdır.
4. Kursiyerlerin ürünlerini sergileme ve seri üretim yapmalarına uygun düzenlemeler yapılmalıdır.
5. Halk eğitim merkezlerindeki el sanatları kurslarının birkaç alanla sınırlı kalmaması için tanıtıcı filmler hazırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

AKYÜZ, Y.(1982). “**Türk Eğitim Tarihi**”. Ankara. Alfa yayınları

ARIKAN, R.(2004). “Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama”. Ankara. Asil Yayın Dağıtım.

AYTAÇ, K.(1981). **Çağdaş Eğitim Akımları**, Ankara.

ATANUR, M.(1994). “El Sanatlarımızı Geliştirmeliyiz”. **Kültür ve Sanat**. (23).19-25

AYTER, A. (1996). **Kuyumculuk Meslek Bilgisi ve Mücevharat Sanatı**. Ankara. Arset Matbaa.

BALOĞLU, Z.(1990). **Türkiyede Eğitim Sorunlar ve Değişime Yapısal Uyum Önerileri**. TÜSİAD Yayınları: İstanbul.

BARIŞTA, Ö.(1998). **Türk El Sanatları**. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: Ankara

BARIŞTA, Ö(1989). **Türk El Sanatlarından Örnekler**. Ankara MEB yayınları.

DEMİREL,Özcan. **Öğretme Sanatı**. ANKARA:2004

FİDAN N ve ERDEM, M. (1987). **Kavramların Öğretimi**. Çağdaş Eğitim.

ERTÜRK, S. (1984). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Cihan Matbaası.

ERTÜRK, S. (1972). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Yelkentepe.

Kültür Bakanlığı. **Türk El Sanatları**.Ankara:1993

Mektuplu Yüksek öğretim . (1976) Ankara. Ankara Mektuplu Yüksek Öğretim Merkezi: Ankara.

MEB, (1957). “**Altıncı Milli Eğitim Şurası**”. Ankara: MEB Basımevi.

MEB, (1973). “**Halk Eğitim Yıllığı, (1960-1970)**”. İstanbul . M.E.G yayınları.

MEB, (1962). “**Onuncu Milli Eğitim Şurası**”. Ankara Basımevi.

MEB, (1981). “**Onuncu Milli Eğitim Şurası**”, Ankara MEB Basımevi

MEB, (1992). “**Çıraklık Yaygın Eğitiminde Gelişmeler**”. Çıraklık ve Yaygın Eğitim Gn Md.. Ankara M.E.B. Basımevi.

MEB, (1996). “**T.C Anayasası**”, Kanun. Ankara MEB. Basımevi.

MEB, (2005). “Takı Tasarımı Modül Programı”. Ankara: M.E.B. Yayınları.

MİSER, R. (1993). “Cumhuriyetimizin 70. Yılında Ülkemizde Halk Eğitimin Durumu”. **Eğitim**.(6), 36-49

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, **Mahalli El Sanatlarımız**. Ankara.

NİŞANCI, A. (1998). “Türk Milli Eğitim ve Öğretiminin Temel Hedefleri”. **Meselelerimiz**. 219.

ONUK, Taciser. AKPINARLI, Feriha. ORTAÇ, Serpil. ALP, Özlem. **İçel El Sanatları**.ANKARA:1998

OKÇABAL, R. (2006). **Halk Eğitimi**. İstanbul: DER Yayınları.

ÖNGE, (1996). “**Sanat ve Estetik**”. S.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi Vakıf Yayınları.

ÖZBAĞI, T. (1993). “Geleneksel Kadın Takıları”. **Tüyes**. (5), 53-58.

ÖZSOY, V. (1996). “**Resim-iş Eğitimi: Amacı ve Yapılması**”. Milli Eğitim(131),37-40.

ÖZTÜRK, İ. (1984). “El Sanatları Üzerine Açılan Yarışmaların Düşündürdükleri. 7. El Sanatları Sempozyumu. İzmir: İzmir Üniversitesi Güzel sanatlar Fakültesi Yayınları.

ÖZTÜRK, İsmail. **Gelenksel El Sanatlarına Giriş**. İzmir:2003

ŞEREN, M. (1997). “**Halk Eğitimi**”. **Eğitim Bilimine Giriş**. Küçükahmet. Ankara. Gazi Kitabevi.

TAYLAN, J. (1981). “El Sanatları Alanında Araştırma ve Üretime Yönelik Yöntem ve Teknikler”. **I. Ulusal El Sanatları Sempozyumu**. İzmir.

TURGUT, E. (1998). “**Halkevleri ve Halk Eğitimi (1932-1950).**” Yükek Lisans Tezi, Ankara.

TÜRE, A. (1998). “Takı ve Sembolizm”. **Art-Dekor**.(69), 78-80.

UYSAL, S. (1996). “Sanat Eğitimi Üzerine”. **Milli Eğitim** (131), 46-47.

VARIŞ, F. (1978). “**Eğitimde Program Geliştirme**” (Teori ve Teknikleri) Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.

YAŞAR, K. (1992). “**Halk Eğitim programları ve Güzel Sanatlar**”. Yüksek Lisans Tezi.

EKLER**EK-1. ANKET SORULAR**

ANKET SORULARI

Değerli Kursiyer

Bu anket; Afyon Halk Eğitim Merkezlerindeki Takı Tasarımı kursu eğitim programının incelenmesinde kursiyer görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Anket kişisel bilgileriniz ve Takı Tasarımı kursuna ilişkin görüşlerinizi belirlemek amacıyla hazırlanmış sorulardan oluşmaktadır. Ankete vereceğiniz objektif ve doğru cevaplar araştırmamıza büyük katkı sağlayacaktır. Bilgiler sadece araştırma için kullanılacaktır.

Katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Hatice YANAR

1. Yaşınız?

- a) 15-25
- b) 26-35
- c) 36-45
- d) 46 ve üzeri

2. Cinsiyetiniz?

- a) Kadın b) Erkek

3. Öğrenim Durumunuz?

- a) Okur-Yazar değil
- b) Okur-Yazar
- c) İlköğretim
- d) Lise
- e) Önlisans
- f) Lisans
- g) Yüksek lisans

4. Mesleğiniz?

- a) Ev hanımı
- b) Memur
- c) Öğretmen
- d) Aukat
- e) Doktor

5. Halk Eğitim Merkezlerinin insanlara yararı nedir?

- a) Tüm yaş gruplarına açık olması
- b) Meslek edindirme merkezi olması
- c) Sosyal aktivite aracı olması
- d) Boş zamanları değerlendirme
- e) Hepsi
- f) Diğer

6. Halk Eğitim Merkezlerinin hazırlamış olduğu kurslardan hangilerine katıldınız?

- a) Nakış
 - b) Kumaş boyama
 - c) Ahşap boyama
 - d) Yağlı boya resim
 - e) Vitray
 - f) Yapma çiçek
 - g) Takı tasarımı
 - h) Diğer
- 7. Takı Tasarımı kursundan nasıl haberdar oldunuz?**
- a) Çevreden
 - b) Gazetelerden
 - c) Kitle iletişim araçlarından (Radyo- Televizyon)
 - d) Bilgisayar(İnternet)
 - e) Afiş ve reklamlardan
 - f) Halk Eğitimin tanıtımı ile
 - g) Diğer
- 8. Takı Tasarımı kursunu tercih etme nedeniniz?(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)**
- a) El becerimi geliştirmek için
 - b) Meslek edinmek için
 - c) Boş zamanlarımı değerlendirmek için
 - d) Yaptığım takıları satarak aile bütçesine katkı sağlamak için
- 9. Yapılan ürünün modelini nasıl tespit ediyorsunuz?**
- a) Yapılmış hazır modellerden
 - b) Kitap ve dergilerden
 - c) Bilgisayardan
 - d) Kendim tasarlıyorum
 - e) Kitle iletişim araçlarından(Radyo- Televizyon)
 - f) Diğer
- 10. Kurs yerinde yapılan takılarda en çok hangi malzemelerden yararlanıyorsunuz? Bu soruyu tablodaki gibi düzelt**
- a. Metal kullanılarak yapılan takılar
 - b. Taşların kullanılmasıyla yapılan takılar
 - c. Ağaç, kemik gibi malzemelerden hazırlanan takılar
 - d. Boncuk kullanılarak yapılan takılar
 - e. Diğer
- 11. Programda uygulanan tekniklerin zorluk derecesi nedir?**
- a) Bazı teknikler çok karmaşık
 - b) Zor görünen fakat uygulaması kolay teknikler var
 - c) Teknikleri çok kolay uygulayabiliyorum
 - d) Tekniklerin hepsi çok zor, öğrenemiyorum
- 12. Kullandığınız malzemeleri nereden temin ediyorsunuz?**
- a) Yurtdışından temin ediyorum
 - b) Kurslar için malzeme satan yerlerden temin ediyorum
 - c) Diğer
- 13. Takılarda kullandığınız malzemenin rengini seçerken neleri dikkate alıyorsunuz?**
- a) Kıyafete uygun olması
 - b) Modaya uygun olması
 - c) Kullanılan yere uygun olması
 - d) Hazır modele uygun olması
 - e) Tasarıma uygun olması
 - f) Hepsisi
- 14. Yaptığınız takıları nasıl değerlendiriyorsunuz?**
- a) Sevdiklerime hediye ediyorum
 - b) Aile bütçeme katkı sağlamak için satıyorum
 - c) Sergiliyorum

15. Takılarda en çok hangi hammaddeleri kullanıyorsunuz?

	Hiç	Az	Çoğu Zaman	Her Zaman
a) Taş	()	()	()	()
b) Plastik	()	()	()	()
c) Cam	()	()	()	()
d) Seramik	()	()	()	()
e) Polyester	()	()	()	()
f) Deri	()	()	()	()
g) Tahta	()	()	()	()
h) Metal	()	()	()	()

16. Aşağıdaki tekniklerin Takı Tasarımındaki kullanım sıklığı nedir?

	Hiç	Az	Çoğu Zaman	Her Zaman
a) Çivi kıvrırma	()	()	()	()
b) Misina örgü	()	()	()	()
c) Tığ örgü	()	()	()	()
d) Şiş örgü	()	()	()	()
e) Makara örgü	()	()	()	()

17. Takı Tasarımı kursunda en fazla üretilen ürünlerin sıklık derecesi nedir?

	Hiç	Az	Çoğu Zaman	Her Zaman
a) Kolye	()	()	()	()
b) Yüzük	()	()	()	()
c) Bileklik	()	()	()	()
d) Kemer	()	()	()	()
e) Toka	()	()	()	()
f) Alınlık	()	()	()	()
g) Küpe	()	()	()	()

Yetersiz Kısmen Yeterli Oldukça Tamamen

18.Halk Eğitim Merkezlerindeki Takı Tasarımın

amaçlarına ulaştınız mı? () () () () ()

18. Takı Tasarımı Programındaki konular yeterli mi?..... () () () () ()

19. Takı Tasarımı Programındaki konuların

yürütülmesinde yararlanılan ders araçlar yeterli mi?.....() () () () ()

20. Takı Tasarımı Programındaki konuların

yürütülmesinde yararlanılan öğretim yöntemleri yeterli mi?..() () () () ()

21. Takı Tasarımı kursuna severek katılıyor musunuz?.....() () () () ()

22. Takı Tasarımı kursu için yararlandığınız kaynaklar yeterli mi? ...

.....() () () () ()

23. Takı Tasarımı kursunda yapılan ürünlerle piyasadaki

ürünler arasında benzerlik var mı?.....() () () () ()

24 Takı Tasarımı kursunda yapılan ürünler ilgi çekici

oluyor mu?..... () () () () ()

25 .Takı Tasarımı kursunda yapılan ürünleri

sergileyebiliyor musunuz?.....() () () () ()